

MAGYAR POLGÁR

Eldírtatási árak:
 Egész évre 28 kor., fél évre 14 kor., negyed évre
 7 kor., egy hónapra 2 k. 40 f. — Egyes szám 10 f.
 Megjelenik naponként, az ünnepek kivételével.

Felelős szerkesztő:

HEGYESY VILMOS.

Főszerkesztő:

Br. FEILITZSCH ÁRTHUR.

Kiadó és leltulajdonos:

AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: Farkas-utca 8. sz.

Hirdetések □ cm. 8 fill., nyilttér petit sora 40 f.

Kiadóhivatal: Deák Ferenc-utca 4. sz.

XIII. Leó.

Kolozsvár, jul. 21.

A pápa tegnap délután 4 órakor meghalt.

Heteken át vivódott a halállal s most, hosszú halálküzdalem után, mint ő maga napok előtt mondotta: „bevonult az örökkévalóságba.”

A katolikus egyház elvesztette fejét, az emberiség pedig a legkiválóbb szellemek egyikét. Szent Péter helytartója bevégezte földi életét és hozzátehetjük: dicsőséggel teljes hosszú élet és sikerekben gazdag működés után szünt meg dobogni nemes szíve.

Az egykori Pecci Joachim, a XIII. Leó néven huszonhat évig uralkodott pápa, bámulatos lelki erővel és páratlan megnyugvással vivta meg végső tusáját.

Hosszu és mindig a béke és a szeretet jegyében mozgó életműködés után az Isten rendelkezésében való teljes megnyugvással várakozott ez a kivételes férfi a halálra és teljes megadással hajolt meg az Isten akarata előtt.

Az immár elhunyt pápának egész élete a munkában, a lelkiismeretességben, a szigorúságban, az emberszeretet és a krisztusi erények szakadatlan gyakorlásában folyt le.

Szokatlanul nagy életidőt rendelt neki a végzet és Leó pápa ezt a hosszú időt

páratlan lelkiismeretességgel használta fel arra, hogy mindenekben a Krisztus tanításai szerint éljen és a katolikus világ lelki életét ugyancsak a Krisztus tanításainak szellemében kormányozza.

Törékenynek látszó testi szervezete dacára egyike volt a katolikus egyház legöntudatosabb és legkitartóbb fejedelmeinek. Bámulatosan fejlett lelkierejű rejtett ennek a szikár embernek a testi szervezetében s az egyházat nemcsak erős kezekkel kormányozta, hanem uralkodott is a kormányzata alá tartozó hitek felett.

Egyéni kiválóságai, nagy tudása, ritka erényei előtt még azok is meghódoltak, a kik nem tartoztak az ő egyházához.

Az egész keresztény világ elismerte, hogy egyike volt az új idők legnagyobb szellemeknek, a ki mintegy praedestinálva volt arra, hogy a katolikus világ kormányzatának élén álljon és mintegy közvetítő legyen az isteni és az emberi hatalom között.

Az egész keresztény világ különösen ünnepelte őt felekezeti szempontokon felülemelkedő emberszereteteért, a melyet mindenki szemében, tartózkodás nélkül gyakorolt.

Mint pápának a működését a pártatlan történetírás fogja méltatni; ez a mai nemzedék, a mely az emberiség egyik elismert kitűnőségét tisztelte benne, csak hálával adózhatik érdemeinek és az általános emberi érdekekért kifejtett nagy buzgóságának.

Mi magyarok, különösen érezhetjük az elvesztése felett való fájdalmat, mert

a világ megannyi nemzetei között az ő őszinte rokonszenve különösen a magyarok iránt mindig élénken nyilatkozott meg és valahányszor csak alkalma nyílott arra, hogy szeretetének melegét éreztesse velünk, azt ő mindig tartózkodás nélkül tette és igen sok esetben maga nyilatkoztatta ki, mennyire boldog, ha a magyarokért tehet valamit és mily nagyra tartja azt a ragaszkodást, melyet a magyarok tanusítottak iránta.

Most már ez a szent életű és nekünk magyaroknak is annyira kedves nagy ember ott fekszik kiterítve a halottaságyon. A művelt világ mélységesen meghatva áll meg a végzet munkája előtt, áldva az emléket XIII-ik Leónak, a krisztusi tanítások buzgó apostolának, a ki maga volt a szeretet és humanizmus élő megtestesülése.

*

A pápa életrajza.

Az elhunyt pápa családi nevén *Pecci Joachim*, 1810. márczius 2-án született Olaszország Carpineto nevű kisebb városában. Elemi iskoláit Viterbóban végezte. Innen Rómába küldték, ahol középiskoláit elvégezve az egyházi akadémiába iratkozott be, ahol egyszerre felülmúlta az ő nagy tehetsége, istenes élete és pártatlan hitbuzgóságával. Az akadémia igazgatója *Pacca* bíboros különösen nagy figyelemben részesítette a kiváló tehetségű növendéket s felhívta reá az akkori pápának, 16-ik Kelemennek a figyelmét is.

Alig végezte el akadémiai tanulmányait, belépett a pápai udvarba, ahol csakhamar általános rokonszenvet és elismerést vívott ki. Egy évi ott működése után fontos és nehéz missió betöltésére küldték Beneventbe és Perugiába, hogy

TÁRCZA.

A pápaválasztás.

A pápaválasztás jogát III. Sándor pápa az 1179-ben tartott harmadik lateráni zsinaton kizárólag a bíbornokokra ruházta. Magára a választás keresztülvitelére, a pápaválasztó ugynevezett konkláve rendjére nézve esekély és lényegtelen változtatással ma is azok az intézkedések és rendeletek irányadók, a melyeket X. Gergely pápa állapított meg az 1274-iki lyoni zsinaton. Nem lesz érdektelen most mikor új pápaválasztás előtt állunk, ezeket az intézkedéseket és a szigorú részletességgel megállapított választási aktus lefolyását legalább lényeges és fővonásaiban elősorolni.

A pápa elhunytá után tüstént a bíboros-kamerlengo veszi át a pápa helyettesítését. Ő az apostoli kamara legfelsőbb előjárója, s a Vatikán felett ő gyakorolja a legfelsőbb hatalmat. XIII. Leó pápa maga is kamerlengő volt s úgy lépett elődje IX. Pius örökébe.

Mikor a bíboros-kamerlengo a pápa haláláról értesül, azonnal violaszin ruhába öltözve a kamarai papság kíséretében a pápa halottas szobájába megy és háromszor nevének szólítja az

elhunyt pápát s mindannyiszor megérinti kis ezüst kalapácsal a halott homlokát. (Erre a szertartásra ezélezva mondotta egy régebbi betegségé alkalmával XIII. Leó pápa a bíboros-kamarásának: Jöttök már a kalapácsal?) Aztán az apostoli kamarai notárius által jegyzőkönyvet vétet föl a pápa elhunytáról. A jegyzőkönyv aláírása után előkéri a szent atya pápai gyűrűjét, a halászgyűrűt, valamint egyéb pecséteteket. A gyűrűt a kardinálisok jelenlétében összetörik és a pecsétnyomókat használhatatlanná teszik, bizonyosságnak annak, hogy sem brévet, sem bullett nem szabad az új pápa tróraléptéig a halászgyűrűvel megpecsételt kiadni.

A bíboros kamerlengo mellé a bíborosok kollegiuma az új választásig három segédkezőt nevez ki: a kardinális püspököt, a kardinális papot és a kardinális diakonust, a kik három naponként változnak és a bíboros kamerlengót a pápai hatalom ideiglenes gyakorlásában támogatják.

A pápa halála és az új pápa választása közötti idő körülbelül 10—12 napra terjed. Csupa izgalommal teljes napok ezek, melyek alatt az érvényesülni készülő irányzatok mérkőznek egymással. Három nappal a pápa halála után a kardinálisok tíz kongregáczióon készítik elő a választást. Az első kongregáczióon felolvassák a

pápaválasztásra kiadott összes bullákat s a bíborosok ezek megtartására esküt tesznek és két kardinális neveznek ki, a kik a konklave rendezésénél a főfelügyeletet gyakorolják. A második kongregáczióon megerősítik a pápai hivatalnokokat, fogadják a klérus és hivatalnokok részvétnyilatkozatait és hódolatát. A harmadik, negyedik és ötödik kongregáczióon a konklave számára rendelt két orvost, sebészt, gyógyszerészt, két borbélyt és azoknak segédeit választják meg. A hatodik kongregáczió a konklave ezelláinak kisorsolásával foglalkozik, a hol a jelenlevő legifjabb kardinális-diákonus húzza a számokat. Választanak hat szertartás mestert és melléjük szükséges segédeket. A hetedik kongregáczióon kijelölik a bíbornokok mellé a konklavéba menendő segédzemélyzetet. A nyolcadik kongregáczióon a választásra jogosult összes bíborosok névsorát állítják pontosan össze. A 9-ik és 10-ik kongregáczióon megválasztják azt a három kardinális, a kik a konklave elzárása és belső rendje felett rendelkeznek. Ezeket a „rendek fejeinek” (capi d'ordine) nevezik.

A 10-ik, vagy legkésőbb 12-ik napon a pápa halála után a kardinálisok a Szent-Péter templomban gyűlnek össze, a hol a konklave bevezetéseül a kardinális-dékán misét mond. Egy erre választott bíboros pedig beszédet intéz a

mint pápai biztos a két város forradalmát szüntesse meg és a lakosságot csendesítse le. Kiküldetése fényes eredménnyel járt, mert rövid idő alatt a nyugalmat és békét mindkét helyen teljesen helyreállította.

1843-ban Brüsszelbe küldték, mint apostoli nunciust. Itt különösen a katolikus iskolák elvilágiasítása ellen küzdött. 1845-ben váratlanul visszahívták, hogy a pápai udvarban újabb és fontosabb teendőkkel bízzák meg. I. Lipót belga király távozásakor fényes kitüntetésekkel bocsátotta vissza s meleg hangú levélben ajánlotta a pápának. „Kötelességemnek ismerem Pecci érseket szentséged kegyeibe ajánlani; erre minden tekintetben méltó”. Ugyanezen levélben biborosi méltóságra ajánlotta.

A visszahívást követő évben: 1846-ban XVI. Gergely perugiai püspökké nevezte ki. Ebben az állásban megmaradt 1853-ig, mikor IX. Pius pápa római egyházi biborossá lépteti elő.

Pecci kiboros különösen IX. Pius alatt fejtett ki nagy tevékenységet. Majdnem az összes ügyeket ő intézte. A pápának bizalmasa s legkedvesebb embere volt. IX. Pius 1877. márczius 21-én camerlengóvá nevezte és az összes világi ügyek vezetését reábizta.

A rá következő évben meghalt IX-ik Pius pápa s a bibornoki testület 1878 február 20-ik napján Pecci Joachimet választotta meg pápának, a ki mint ilyen XIII-ik Leo nevet vett fel.

Alig foglalta el a pápai trónt, körlevelet bocsátott ki az egyházi javak fosztogatása és a szentszék ellen irányuló törekvések ellen *Inscrutabili Dei consilio* czimen. A helyzet azonban körlevelének kibocsátása után sem javult, sőt rosszabbodott Olaszországban. A külállamokban azonban nagyon megérezett fellépésének jótékony hatása. Poroszországban megszűnt a kulturharez. Badenben az üres érseki széket betöltik. A spangol, portugál, belga és angol kormányoknál a pápasággal szemben eddig észlelt ellenséges hangulat helyébe barátságos jóindulatot teremtett. Elérte ezt a török szultánnál és a persa sahnál; sőt a japáni és kínai császároknál is.

Pápaságának mindjárt az első éveiben egész buzgósággal kezdett az egyházi ügyek általános rendezéséhez. Ebben a munkájában első sorban Skótszágban rendezte a katolikus egyház ügyeit. Azután a bosnyák és hercegovinai katolikusok ügyére fordította a figyelmét, a kik számára 1881-ben érsekséget és püspökségeket állított föl.

Svájczban szintén rosszul álltak az egyház ügyei. Az ugynevezett ó-katolikusok, kik nem

akarják az egyház fejének csalhatatlanságát, a hit és erkölcs dolgaiban elismerni, elfoglalták a katolikus templomokat, a kormánytól pedig kivítették, hogy a püspököket számkivessék. Leo pápa szeretettel és bizalommal fordult egy szép levéllel a svájci szövetség fejéhez és 1883-ban létrejött az egyesség, melynek folytán a katolikus hívek visszakapták a templomaikat, a püspökök pedig szabadon kormányozhatják azóta hiveiket.

Nem került ki figyelmét a szent atyának Afrika sorsa sem, hol régente a kath. vallás szépen virágzott s felállította az afrikai primás-ságot. Legnagyobb sikere azonban békítő munkájának, hogy Németországban helyreállította az egyház megtámadott tekintélyét.

Később Japánban is újjászervezte az egyházat, nemkülönb a keleti katolikus egyházakat is új virágzásra emelte.

1888-ban tartotta a Szentatya aranymiséjét, 1893-ban pedig püspökségének ötven éves jubileumát. Mindkét alkalommal a világ minden részéből, így Magyarországról is nagyszámu zárandokcsapatok vonultak Rómába, hogy hódolattukat letegyék a nagy pápa lábaihoz.

Nemcsak ezt érte meg szerencsésen, hanem csodálatos szellemi erőben, noha mindig gyöngé testalkata volt az 1900-iki jubileumi szentévet is. Ez alkalommal ismét nagy zárandoklatok keresték fel, a kiket egyaránt kegyes örömmel fogadott és lelkesítve erősített meg az Egyház iránti hűségben.

1902. február 20-án és márczius 3-án ülte meg papságának 25 éves fordulóját, melyet az egész katolikus világ fényes ünnepek közt ünnepelt. Ebben az évben öt magyar zárandoklat, a jelen évben szintén három zárandoklat járult a pápa elé.

A magyarok iránt mindig különös rokonszenvvel viseltetett s a magyarokat minden alkalommal kitüntette. Nem egyszer hivatkozott diésőséges történet multunkra; különösen 1880. május 10-én utalt a magyar zárandokok előtt az elmúlt ezer év történetére, s azt követendőnek állította személtévé. A szegedi vár és a horvátországi földrengés alkalmával tetemes összegekkel járult a nyomor enyhítéséhez.

Pápaságát a vallási türelmesség és liberalizmus jellemezték. Ezeknek szelleme szól minden encziklikájából, melyek közül nevezetesebbek: a szocializmusról 1878-ban; a szabadkőművességről 1884-ben; az államok keresztény szeretetéről 1888-ban kibocsátottak.

Hatalmas szellemének legszebb megnyilvánulása, azok a böles levelek, a melyeket a püs-

pökökhöz és egyes népekhez intézet. Ezeknek minden sorából a lelki jóság, a liberalis gondolkodás szölanak. Ilyen leveleket intézett a magyarokhoz, a spanyol, ir- és portugál néphez, valamint püspökeihez is.

Mint diplomata, páratlan tekintélynek örvendett világszerte. Nem egy esetben fordultak hozzá diplomáciai komplikációk megoldása végett. Nagyon gyakran adott tanácsokat tisztán világi ügyekben is. Így tanácsát kérte a protestáns. Poroszország 1887-ben a hadügyi törvény tárgyalásakor. Interveniált a Német és Spanyolországok közt a karolinák birtoka iránt felmerült konfliktusban. Segítette a kibékülést Angolország és az irek között az utóbbiak zavargása alkalmával.

Az újabb tudósításokat ezekben adjuk:

Az agónia.

Róma, jul. 20.

Reggeli 8 óra 20 perczig Oreglia és Respighi biborosok, valamint Massimo herezeg érkeztek a Vatikánba. Oreglia biboros a Vatikánban maradt. A szent atya erői folyton fogyanak. Mazzoni a pápa meglátogatására indult.

Róma, július 20.

Déli 1 óra.

A pápa teljesen elvesztette eszméletét. Az agónia beállott. A haldokló szemei lecsukódtak.

A halálos ágyánál.

Róma, jul. 20.

(Délután fél egy óra.)

A Giornale d'Italia szerint a vatikánból vett információk ellentmondanak egymásnak, az azonban bizonyos, hogy a pápa az éjjelt megszakításokkal lethargikus állapotban töltötte. Sokáig nézett rokonaira anélkül, hogy megismerte volna őket és néhány összefüggéstelen szót mondott. Msgr Bisleti ezt a nemesség több tagjának megmondta, valamint azt is, hogy a pápa állapota közel áll az agóniához. A szent atyának az éj folyamán sok köhögési rohama volt és csak kevés bouillont vett magához. Mazzoni tanár vatikáni látogatása után Rampollával tanácskozott.

biborosok kollegiumához, a melyben utal a bekövetkező választás jelentőségére. E beszéd után a bibornokok valamelyik kápolnában, vagy templomban gyűlnek össze, hogy onnan ünnepélyes menetben vonuljanak be a konklavéba. A menet élén a szertartásmester viszi a keresztet, utána a bibornokok haladnak párosával koruk és előléptetésük rendje szerint. A svájci és nemes gárda kíséri a menetet, mely a konklavé gyanánt berendezett hely felé vonul.

Konklavénak (a latin „conclave” szó eredetileg szobát jelent) hívják nemesak azon helyet, a hol a kardinálisok a pápaválasztásra összegyűlnek, hanem átvitt értelemben magát a választógyűlést is. Mindig abban a városban kell tartani, a hol a pápa meghalt. Rómában a biborosok kollegiuma dönt az említett kongregációk egyikén a fölött, hogy melyik épületben legyen a konklave. Voltak konklavék a Kvirinálban s azelőtt a XIV. század óta a Vatikánban. A konklave tartamára az épületet szigoruan elzárják a külvilág elől. Ennek eredete az, hogy a IV. Kelemen pápa halála után Viterbóban választásra összegyűlt bibornokok soká nem tudtak megegyezésre jutni. A város parancsnoka, Gatto, ekkor a választó biborosokat külön épületbe zárta, siettetendő a választást. Így lett megválasztva X. Gergely pápa, ki aztán az említett zsinaton törvénynyé tette a konklave elzárását.

A Vatikánban azt a palotarészt használják erre a célra, mely az áldás osztásra szolgáló gallériától jobb felé terjed. Ezen az emeleti térségen annyi kis czellát, vagy fülkét állítanak föl, a hány kardinális vesz részt a választáson. A czellákat deszkákból és gerendákból állítják össze és szövettel vonják be. A czellának, melynek terjedelme 20 négyzet lábnyi, két osztálya van, egyik a biboros, másik pedig kísérei számára. Oldalt mellette két kisebb fülke, egyik kápolna, másik pedig étkező hely gyanánt van berendezve. Azon kardinálisok czellái, a kiket az elhunyt pápa nevezett ki violaszín, a többieké zöld, vagy vörös szövettel vannak bevonva. Ajtaja nincs a czellának s minthogy a galleria mindenik ivét s az ablakokat téglával befalazzák, bent meglehetősen sötét van. A czele bejárata fölén van függesztve a benlakó bibornok czimere és a sorsolásban nyert száma. A két keresztbe tett páleza a czele bejáratánál jelzi, hogy a bibornokhoz nem szabad bemenni. A konklave fölötti örködést a kormányzó prelátus és a pápai marsall gyakorolja.

Mikor a kardinálisok a konklavéba bevonultak, minden bejárat és ablakot befalazzatnak, csupán egyetlen ajtón történhetik közlekedés. Ennek az ajtónak kívülről és belülről különböző zára van s a kulesait szigoru őrizet alatt tartják. Az ajtón van egy kis ablak, a mellette levő falon pedig 4 nyílás, a mikhez alkalmazott

forgatható deszkakorongon nyújtják be a bezárt biborosoknak az ételt és italt. De mindent előbb szigoruan megvizsgálják. Elolvasnak minden levelet, a mi belülről kikerül s az érkező leveleket is felbontva kézbesítik. Még beszélni is csak halkan szabad, hogy a mellette állók semmit meg ne halljanak.

A kardinálisok kollegiuma a konklavéba érkezve, először is abban a kápolnában gyülekezik össze, hol a titkos szavazás a scrutinium később történni fog. Imádkozás és a választási szabályok újból való felolvasása után a bibornokok megegyeszer esküt tesznek. Hasonlóképpen a kíséret, az orvosok, gyóntatók és szolgálómányok térdenállva tesz esküt egyik biboros kezébe, hogy semmit el nem árul abból, a mi a konklavéban történni fog. Erre a bibornokokat megegyeszer hazabocsátják s az egész napot kint tölthetik, de estére a konklavéba vissza kell térniök. Este még fogadhatnak látogatókat a czellájukban. Éjféltkor a főceremónia-mester által csengetyűvel adott jelre elhangzik a fölhívás: „Extra omnes!” (Kifelé mindenki!) s erre minden idegen távozni tartozik. A bibornokokon kívül ott maradnak a kíséző konklavisták, (papi személyek) két orvos, egy sebész, gyógyszerész, borbélyok, különböző szolgálók, négy szertartás-mester, a szent kollegium titkárai, néhány szerzetes gyóntató, egy ács, vagy asztalos és egy kőműves. A kardinális dékán és kamarás égő fáklyákkal

12 óra 40 perc.

E pillanatban hívták sürgősen a biborosokat a vatikánba, a pápa halálának közeledését jelelti.

1 óra 15 perc.

Miután a pápánál 11 óra 45 perczkor megállapították az agónia beállását, a biborosokat a vatikánba hívták. A főpenitenciárius Vanutelli biboros a pápai lakosztályba ment, hogy megadja a szent atyának az abszolúciót. A *Szent Péter téren nagy a mozgalom.*

1 óra 45 perc.

Miután a pápa délelőtt fél 12 órakor agóniában volt, megjelentek a beteg szobában a biborosok, a pápai udvar magasabb személyiségeivel. Serafino Vanutelli biboros egy ceremóniárius segédletével megadta ő szentségének az abszolúciót. E pillanat nagyon megható volt.

A betegágy körül állottak Oreglia, Rampolla, Volpe és Vives biborosok, a pápa öccsei is jelen voltak. Az összes jelenlevők térdeltek a szertartás közben.

A szent atya eszméleténél volt és szelleme meglehetősen üde volt. Nehány szót intézett Oreglia biboroshoz, melyben az egyházat gondjaira bízta. Msgr. Bisleti a pápai anticamera tagjai számára, kik a szomszéd terembe gyűltek össze, pápai áldást kért. A pápa megáldotta őket és ezeket mondotta: „Sia questo l'ultimo vale“.

Ezután nagy erőmegfeszítéssel kezét a biborosok felé nyújtotta. Majd kissé megkönnyebbült ő szentsége. A pápának stimuláns szereket adtak, melyek kissé felélesztették. A biborosok még mindig a vatikánban vannak, mert úgy látszik, a katasztrófa a küszöbön áll.

A pápa halála.

Róma, jul. 20.

2 óra 35 perc. 2 óra körül Mazzoni tanárt sürgősen a vatikánba hívták, hír szerint azért, hogy jelen legyen a pápa végső pillanataiban.

3 óra 15 perc. A diplomáciai kar

tagjai is a vatikánba érkeztek és a pápai udvar tagjaival együtt bebocsátották őket a pápához. A pápa az összes jelenlevőket nagy erőmegfeszítéssel megáldotta, mire a jelenlevők megcsókolták a szent atya kezét. Ezután visszavonultak a biborosok a könyvtár terembe.

4 óra. A pápa teljesen elveszítette eszméletét. A városban ismételtelen elterjedt a pápa halálának híre. Az orvosok véleménye szerint a katasztrófa minden pillanatban várható.

4 óra 4 perc. A pápa 4 órakor elhunyt.

A konkláve.

Róma, július 20.

Oreglia bibornok már szigorú intézkedéseket tett a konkláve esetére, nehogy borbélynak, vagy szakácsnak öltözve idegenek juthassanak be a bibornokok közé. Ezért a bibornokok személyzetéből csak azokat az embereket fogják bebozsítani, kiket maguk a bibornokok agnoszkálnak. Az utolsó konkláve alkalmával egy hírlapíró, borbélynak öltözve, belopódzott a konklávéba. Följegyzéseit De Cesare ismert publicistával közölte, ki ennek alapján írta könyvét XIII. Leó megválasztásáról.

Az új pápa.

Róma, jul. 20.

Diplomáciai körökben híre jár, hogy a bibornokok testületében midinkább csökken Gotti híveinek száma. Általános ugyanis az a meggyőződés, hogy Gotti pápasága a merev reakció és az intranzigens politika diadalra jutását jelentené.

A pápa családja.

A pápának van az egész világon a legnagyobb családja. Ez alatt természetesen nem a Peccieket, hanem a *Rampollák* családját értendő. Ez alá az elnevezés alá sorolja a római kuria azoknak a személyiségeknek összességét, a kik az egyházjog vagy a pápa bizalma következtében környezetét alkotják, a kuria magasabb hivatalaiban foglalatostkodnak és ünnepélyes alkalmakkor megjelenhetnek a Vatikánban. A pápának ez a családja 3178 tagból áll. Ebből 2656 az egyházi, 517 pedig a világiakhoz tartozik.

Egyháziak: 4 palotabibornok, 4 palotaprelátus, 998 házi prelátus (ezek közt 147 pát-

riarcha, érsek püspök és trónálló, 316 apostoli protonotárius, 10 uditore a Rota Romananal, 9 apostoli kamara prelátus, 16 Parco Maggiore aldreviatore prelátus, 65 igazságügyi prelátus referendárius, 435 közönséges házi prelátus), 9 valóságos titkos kamarás, 763 számfölötti, 5 pápai ceremóniásmester, 9 számfölötti, 431 tiszteletbeli kamarás, 215 tiszteletbeli kamarás extra urbem, 7 titkos káplán, 12 számfölötti, a pápa sekrestyése, a szertartások kongregációjának titkára, a pápa gyóntatója, az apostoli szónok (kapuczinus), az alsekretyés.

Világiak: 7 valóságos titkos kamarás, (a szentelt ostya nagymestere, az apostoli paloták főintendánsa és a coadjutora, a főistállómester és coadjutora, az utimarsall és az arany rózsavívője) 4 titkos kamarás di numero (a kik a sedis vacans alatt a hivatalban maradnak) 353 számfölötti, 5 tiszteletbeli kamarás di numero 46 számfölötti, összesen 415 világi kamarás. Ehhez tartoznak még: a Parco Maggiore prelátusainak 6 helyettese, 1 számfölötti, 18 brisszoláns, 13 számfölötti, a nemesi gárda parancsnoka és 46 főtisztje, a svájci gárda 4 személyből álló törzse, a palota-diszörtség 9 tagból álló törzse, 1 törzskomornyik a sokat emlegetett Pio Centra, 1 titkos jegyző, a törzsorvos Lapponi, és a sebész Mazzoni.

Politikai hírek.

Kolozsvár, jul. 21.

Kállay utódja. A hivatalos lap a következő királyi kéziratot közli:

Kedves gróf Goluchowski! Kállay Benjamin közös pénzügyminiszterem elhalálása következtében indítatva érzem magamat, hogy önt közös pénzügyminiszteriumom vezetésével, valamint Bosznia és Hercegovina ügyeinek legfelső központi vezetésével ideiglenesen megbízom.

Kelt Ischlben, 1903. évi július hó 14-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Goluchowski s. k.

Bizalom a kormánynak. Selmeczbányáról táviratozzák, hogy Selmecz és Bélabánya köztörvényhatósági bizottsága Sztinyár József kir. tanácsos, polgármester, elnöklésével tartott havi közgyűlésében Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnökké való kineveztetése alkalmából, a miniszterelnöknek és a kormánynak bizalmat szavazott.

végig járják a konklávét meggyőződést szerzendő, hogy minden rendben van-e.

Ez az elzárás minden adott kényelem mellett sem valami kellemes dolog. Ma már ugyan a modern eszközökkel higiénikusabbá tudják valószínűleg tenni a bezárt konklavé életét, de régebben bizony félős, mert veszedelmes dolog volt. Kivált a nyári konklavékhoz szomorú emlékek fűződnek. 1623-ban, mikor VIII. Orbán pápát választották meg, ép így július végén, őt bibornok halt meg, csaknem valamennyi beteg lett s az új pápa is ágyban fekvő betegen töltötte méltóságának első napjait.

A bezárás első napján bizonyos ceremóniák mellett a bibornokok kihallgatást adnak az említett ajtónyílás előtt az idegen követeknek. Második nap a kardinális dekán misét mond s az összes bibornokok megáldoznak. A harmadik nap kezdődik a tulajdonképeni törvényszerű pápaválasztó-gyűlés a sextini kápolnában. Itt foly le az úgynevezett *scrutinium*, vagyis a szavazatoknak összegyűjtése, a meghatározott szertartások szerint.

Egy ceremóniamester minden reggel 6 órakor és délután 2 órakor esengetve bejárja az egész konklávét és kiáltja: „ad capellam domini!“ A bibornokok indulnak a scrutinium kápolnájába. Egyik konklavista pap viszi bibornokának íróeszközeit, a másik pedig tartja a köpenyt, (croica), melyet a bibornok mindig visel, mikor

a kápolnába lép. A kápolna padlózata és a bibornokok helyei zöld posztóval vannak bevonva, minden bibornok széke előtt áll egy asztal, az illető kardinális ezimerével diszitve.

Minden ilyen gyülekezés kezdetén a sekrestyés, a ki mindig egy augustinus-barát, vagy csendes misét mond, vagy egy zsoltárt énekel. Este 6 órakor ép úgy, miként reggel megjelenik a ceremóniamester, és esengetyű szó mellett elmondja a fölhívást: ad „cellam domini!“ — a mire megint visszavonulnak a bibornokok ezelláikba.

A választás rendszerint szavazólapokra irt szavazással történik, s a megválasztáshoz a szavazatok kétharmada szükséges. De történhetik a választás úgynevezett *inspiratio*, vagy *adoratio* formájában is, a mikor a bibornokok egyhangulag üdvözlnek valakit pápáknak. Előfordul a *compromissum* útján való választás, a mikor a szent kollégium megbízatást ad néhány bibornoknak, hogy valamennyiök nevében azok válasszák meg a pápát.

A szavazó-lapokkal való titkos választás, a scrutinium esetén readkivül gondosan meghatározott rendelkezések vannak érvényben, melyeknek megtartására a legszigorubbán ügyelnek. A kápolna közepén van egy hosszú asztal, melynek két végén egy-egy urna áll tiszta szavazó-lapokkal. Az asztal közepén van két kehely, a melybe a megirt szavazólapokat teszik. Van még egy

felül nyílással ellátott doboz és egy zacskó, a melybe a legifjabb kardinális-diakonus belerakja az összes biborosok neveivel ellátott golyókat. Ebből kihuznak 9 golyót s a rájegyzett 9 biboroból lesz 3 scrutator, 3 revisor és 3 beteggondozó (infirmieri).

A három scrutator az asztalhoz ül s ők bontják föl majd a szavazólapokat. A beteg gondozóknak az a feladatuk, hogy papirra írják azon kardinálisok szavazatait, a kik öregségük miatt írni nem képesek, vagy elhozzák azoknak szavazólapjait, a kik betegség miatt nem hagyhatják el ezelláikat. Ezek elé odanyújtják az említett dobozt, a melynek nyílásába dobja az illető szavazólapját. A három revisor a scrutatorokat ellenőrzi. Ez a választási bizottság ügyel föl a legszigorubb formák között kiszabott választás menetére.

A szavazó-czédulák 6 hüvely hosszú és 5 hüvely széles papirlapok, s vonalak által 5 vonalközre vannak osztva, melyek közül a középső a legtágasabb. A legfelső vonalközbe jön ez a felírás: „Ego N. N. kardinális“, a mit az illető kitöltvén, reárajtja a második üres vonalközre és lepecsételi. A pecsét nyomának olyannak kell lenni, hogy a szavazó kilétét el ne árulja. Rendszerint kereszt, korona vagy Krisztus monogram van rajta. Az így ráhajtott lapon kívülről ez van írva: „Nomen“. A középső vonalközbe írja be a szavazó bibornok annak a kardinális-

A kivándorlási ügy szabályozása. Budapestről jelentik, hogy a kivándorlási ügy rendezése dolgában számos tanácskozás és tárgyalás volt már, melynek egyikén az amerikai kormányának Európába küldött kivándorlási biztosa is részt vett, a kit azért küldött ide a kormánya, hogy a kivándorlást, annak okait, módjait és forrását a helyszínen tanulmányozza. A kivándorlási ügy irányítása és szabályozása dolgában azonban most már az összes előkészületek be vannak fejezve és a kivándorlás közvetítése céljából ajánlott sok vállalkozó és társaság ajánlatai közül, a *Hitel* értesülése szerint, a Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaságé a legelőnyösebb. Ennek következtében a kivándorlás közvetítését erre a társaságra fogják bízni, mely a megállapodások véglegesítése után nevének és alapszabályainak megfelelően működését a tengeri szállításra is ki fogja terjeszteni és e célból tengerjáró hajókat szerez be, melyek a kivándorlási forgalom közvetítésnek megfelelően épülnek. Ez öt gőzös beszerzésére a társaság alaptőkéjét is fel fogja emelni mintegy 5 millió koronával. Az igazgatóság azonban még nem határozott az iránt, hogy ennek a tőkének a beszerzésére új részvényeket, vagy pedig kötvényeket bocsásson-e ki. Ugy ezt, mint a többi részleteket is a kormánynyal való megállapodások véglegesítése után fogják eldönteni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, július 20.

Az obstrukciós párt nagy bajban volt ma reggel. Az összes harezias elemek négy taggal voltak képviselve: Olay Lajos, Kubik Béla, Fáy István és Papp Zoltán. Többen se elől, se hátul, se jobbról, se balról. Nosza, mit csinálnak, hogy üssék el a mai ülést.

— Megálljatok — szólta Olay. Majd csináljak én itt mindjárt egy kis zavart. Érték én hozzá! — Majd segítsek én neked Lajos bátyám! — ajánlkozott Kubik Béla.

És csináltak is zavart szépen, úgy, hogy 12-ig tétlenül állott a Ház. Olay ugyanis a határozatképtelenséget akarta konstatálni és teljesen jelentéktelen okból szavazást provokált. A Ház tényleg nem volt határozatképes, még az ülés felfüggesztése után sem. Következett tehát a katalógus olvasás. Nagy nehezen ki villanyo-

nak nevét, kire szavazatát adja, így: „Eligo in summum pontificem reverendissimum Dom. meum Dom. Cardinalem...“ A következő vonalköz üresen marad s erre hajtják rá alulról fölfelé az utolsó vonalközt, melybe a szavazó egy saját maga által választott jelszót ír, rendszerint valami biblikus mondást.

A ráhajtott részt ismét lepecsételik s kívülről ez a felírás látható rajta: „Signa.“ Az egész lap tehát úgy van összehajtván, hogy csupán a választandó cardinális neve látható. A szavazólap külső része különféle sűrű czirádákkal van el látva, a mik megakadályozzák, hogy a szavazó neve keresztül lássék az összehajtott lapon. A választott jelszót a kardinálisnak az egész választás alatt meg kell tartania.

A beadott szavazatok össze számláltatván, ha nines meg a szükséges két harmad többség, a szavazólapokat valami nyirkos anyag hozzáadásával elégetik. A rómaiak jól ismerik azt a magasra nyúló, keskeny kéményt, melyből ha kékes füst gomolyog ki, tudja a figyelmesen várakozó sokaság, hogy a szavazás eredménytelen. Ha megvan a többség, akkor minden egyéb anyag hozzáadása nélkül égetik el a szavazócékdulákat. Ilyenkor kevés fehér füst száll föl, a mi az első jeladás, hogy a választás megtörtént.

Ha a szükséges többség meg van, a megválasztottnak ki kell jelentenie, milyen jelszót

son, ki kocsin jött el, hamarosan összeverődött 111 honatya. A többieknek igazolniok kellett magukat. Alig hirdette ki Apponyi ezt az emun- cziációt, jöttek gyors egymásutánban az elké- sett képviselők, rohantak fel az elnöki dobogóra, hogy igazolják magukat.

Apponyi gróf mosolyogva, általános derült- ség közepette fogadta a mentegetődzést. Látszott rajta, hogy azt mondja: No még egyszer meg- bocsátok nektek, de máskor frissebbek legyetek.

Az obstrukciót ma Papp Zoltán folytatta. Eleinte a vitarendezők hallgatták, később azok is megunták.

A szünet alatt Apponyi hosszabb ideig ta- nácskozott a miniszterelnökkel, alighanem a hol- napi beszéd felett folytattak eszmecsérét. Annyi bizonyos, hogy a holnapi ülés iránt óriási az érdeklődés.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Khuen- Héderváry gróf, Lukács László, Kolossváry Dezső, Wlassics Gyula, Tomasics Miklós, Plósz Sándor.

Elnök megnyitja az ülést és bemutatja a kérvényeket.

Egy kis technikai obstrukció.

Olay Lajos oly fontosnak tartja a kér- vényeket, hogy az osztályokhoz kívánja uta- sítani.

Elnök figyelmezteti Olayt, hogy a házszabá- lyok értelmében e kérvények egyenesen a kér- vény bizottsághoz utasítandók.

Olay ismétli, hogy a házszabályok szerint osztályokhoz is utasíthatók a kérvények.

Elnök kéri Olayt, hogy ne ragaszkodjék e kéréséhez, mert a házszabályok értelmezésében helytelen szavazást provokálni.

Olay ragaszkodik kéréséhez és a házszabá- lyok értelmezésében szavazást kér.

Elnök fel akarja tenni a kérdést.

Papp Zoltán kéri a szavazatok megszá- mlálását.

A megszámláláskor kiderül, hogy csak 79 képviselő van jelen.

Elnök az ülést felfüggeszti.

Szünet után

Elnök megnyitja az ülést. Azt hiszi, hogy most már határozatképes a Ház.

használt a szavazólapján. Ekkor a signumot fedő, alsó behajtást felbontják, a miből konsta- tálható, hogy csakugyan az a jelszó van-e a szavazólapra írva. Ezután felbontják a nevet fedő behajtást is annak konstatálása végett, hogy az illető nem szavazott-e magára, a mi szigorúan meg van tiltva. Ezen formások elvégzése után kerülnek a szavazólapok elégetésre.

A felszálló füst első jeladására özőnével tó- dul a nép a Vatikán elé. Belülről már hallat- szanak a falakat döngető kalapácsütések. Egy- szerre leomlik a kapu fölötti nagy ablakot el- záró fal és a nyílt ablakban megjelenik teljes díszében a kardinális-diakonus és hirdeti a vi- jágnak: „Habemus papam!“

Odabenn a kardinálisok lábacsókolásával hó- dolnak az új szent atyának. Az új pápa czellá- jában marad mindaddig, míg a nyilvános ado- ratio számára minden előkészületet meg nem tesznek. Ekkor méltóságának minden ékességé- vel a sixtini kápolnába megy, hol a kardinálisok láb és kézcsókkal s öleléssel hódolnak neki. A harmadik nyilvános hódolatot már óriási közön- ség előtt a szent Péter templomban tartják. A legközelebbi vasárnap, vagy ünnepen ugyanitt teszik az új szent atya fejére a pápai hármas koronát.

Kubik Béla a mennyire megbecsüli a jelen- levőket (Derűtség.) azt hiszi, hogy a Ház nem határozatképes.

Elnök elrendeli a megszámlálást, a mire ki- derül, hogy csak 88-an vannak jelen.

Elnök a házszabályok értelmében névsorol- vasást rendel el azzal a megjegyzéssel, hogy a távollevőkről holnap tesz jelentést a Haznak. (Helyeslés.)

Kubik Béla: Ugy is kell. Nem fognak blau Montagot tartani! (Derűtség.)

Szcelláry: Hiszen ti öten is alig vagytok!

Dedovics György jegyző olvassa a névsort. A szavazás után

Kubik Béla kéri a távollevő képviselők fel- olvasását.

Elnök megjegyzi, hogy csak szavazásnál ol- vassák fel a távollevők névsorát. Egyébként 111 képviselő van jelen és így a Ház határo- zatképes.

A Ház ezután a magáévá tette az elnök házszabálymagyarázatát, a mely szerint a kér- vények egyenesen a bizottsághoz utasítandók.

A miniszterelnök programja.

Lendl Adolfnak személyes kérdésben történt felszólalása után következett a napirend.

Pap Zoltán kijelenti, hogy a harez folytatá- sának a hive, bár azelőtt maga is azon a néze- ten volt, hogy az ujonezjavaslat visszavonása elég a helyzet békés kibontakozására. Hosszasan fej- tegeti azután, hogy nemzeti engedmények nél- kül béke nem lehetséges. Majd szünetet kér.

Elnök: Az ülést tíz percre felfüggesztette. Szünet után

Pap Zoltán a miniszterelnök személyével fog- lalkozik. Számol azzal a körülménnyel, hogy a miniszterelnök hosszabban fog maradni s kijel- enti, hogy nem ellenszenvez személyiségével an- nál is inkább, mert tudja, hogy legtöbbet tehet a koronánál a nemzet érdekében. Határozati javaslatot nyújt be a szülő a nyelvkérdés záros határidő mellett leendő elintézése végett. A nem-zeti engedmények érdekében törvényes garan- ciák kelljenek. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Összeférhetlenségi bejelentés.

Kubik Béla összeférhetlenségi bejelentést tesz Tomasics Miklós miniszter ellen, ki nem mondott le mandátumáról, daczára, hogy minisz- ternek kinevezték. (Zaj jobbfelől.) Felolvassa az összeférhetlenségi törvényt, melyből kitűnik, hogy az a horvát képviselőkre nem vonatkozik. (Derűtség jobbfelől.)

Elnök kiadja a bejelentést az összeférhetet- lenségi állandó bizottságnak. A miniszterelnök programja feletti vitát holnapra halasztotta s az ülést háromnegyed kettőkor bezárta.

Az állami gyermekvédelem.

Budapest, július 20.

A belügyminiszterium tegnap küldte szét a vármegyei törvényhatóságoknak az elhagyott gyermekek védelméről szóló szabályzatot, egy körrendelet kíséretében, melyet még Széll Kál- mán irt alá, mint belügyminiszter, június 24-én. Ezzel a szabályzattal és körrendelettel teljesen tető alá kerül a volt miniszterelnök nagysza- básu humanitárius akciója, melynek célja az elhagyott gyermekek megmentése és az elzülles- től való megvédelem volt.

Az elhagyott gyermekek védelméről szóló sza- bályzat kibocsátása tárgyában. Valamennyi vár- megyei és városi törvényhatóságnak, Finne ki- vételével, a belügyminiszter a következő körren- deletet adta ki:

Az 1901: VIII. t.-cz. 7. szakaszából adott felhatalmazás alapján az állami gyermekvéde- lemről a mellékelt szabályzatot bocsátom ki. A mint e szabályzat 2., 7., 9., 10., 11., 52., 59., 60., 65., 68. és 75. szakaszaiból látható, az állami gyermekvédelemnél az önkormány- zati működést igénybe veszem. Különösen nagy szerep jut az árvaszékeknek, a melyeknek leg- főbb feladata a kiskorúak szellemi és anyagi érdekeinek megóvása és előmozdítása (1877: XX. t.-czikk 263. §.) és a melynek tevékeny-

sége most új mederbe jut, mert mód adatik neki, hogy megvalósíthassa a vagyontalan gyermekek védelmének azt a nagy feladatát, a melynek megvalósítását célul tűzte ki már az 1877: XX. t.-cikk 112-ik szakasza is. Vezető elvem az állami gyermekvédelem terén, hogy az állami gyermekvédelem kiterjeszkedjék minden 15 éven alul levő gyermekre, a ki valóban elhagyott. Viszont azonban senki, a ki nek igénye nincs, az állami gyermekvédelemre, elhagyottá ne nyilváníttassék, nehogy a tulzott gyámkodás azokban, a kik a gyermekeket a vérségénél s törvényénél fogva tartani kötelesek, ennek a kötelességnek érzetét lazítsa, elhallgattassa, nehogy a társadalomban az állami mindenhatóság hitét keltse föl és nehogy végül a terheket az államkincstár és 7 éven felüli gyermekeknek a község törvényellenesen viselni legyen kénytelen. Nem kétkem, hogy az önkormányzati tényezők a törvényhatóság közgyűlésétől kezdve le a községi előjárásig átérve e szabályzat szociálpolitikai jelentőségét, a kormány a gyermekvédelem terén a kötelességteljesítés határán messze túl azzal az odaadó lelkesedéssel fogják támogatni, a melyet azok az államfentartó érdekek, a melyeket ez a szabályzat minden vonalon szolgál, megkövetelnek. A szabályzatot közölje az összes érdekelt hatóságokkal és hatósági közegekkel. Budapest, 1903. évi június hó 24-én. Széll Kálmán s. k.

A szabályzat hét részből áll, melyek tüzetesen meghatározzák a gyermekmenhelyek szervezetét, jogait s az elhagyott gyermekek fölvetését, gondozását s végül a menhelyből történendő elbocsátását. Különösen kiemelendő a szabályzat IV-dik része, mely a társadalmat szólítja föl az áldásos mű védelmére s támogatására. Minden gyermekvédő-telepen egyben gyermekvédő menhely-bizottságot is alakítanak.

A menhely-bizottságnak tagjai: I. Hivatalból: 1. Ha a menhely oly városban van, a mely törvényhatóság, de egyben a vármegye székhelye is: a főispán, a vármegye alispánja, árvaszéki elnöke, tiszti főorvosa, a város polgármestere, árvaszéki elnöke, tiszti főorvosa, közgyámja. Ha a menhely oly törvényhatósági városban van, a mely nem a vármegye székhelye: a város főispánja, polgármestere, árvaszéki elnöke, tiszti főorvosa, közgyámja.

Ha a menhely rendezett tanácsú városban van: a vármegye főispánja, alispánja, a vármegyei árvaszéki elnök, tiszti főorvos, a város polgármestere, árvaszéki elnöke, orvosa és közgyámja. 2. Az állami gyermekmenhely igazgató-főorvosa. II. Választott tagjai: 1. Az a két-két tag, a kit a telep-bizottságok (65. §.) 6-6 évre választanak; 2. az a két-két tag, a kit ebbe a bizottságba minden intézet és egyesület, a mely a gyermekvédelem érdekeit szolgálja s a melynek működési köre az állami gyermekmenhely területén van, 6-6 évre választ; 3. az a két-két tag, a kit ebbe a bizottságba saját tagjaiból 6-6 évre mindaz a törvényhatóság választ, a melynek területére a menhely működési köre kiterjed. Az I. pont alatt említett választott tagok felerészben nők legyenek. A bizottság elnökét és helyettes-elnökeit (férfit, nőt) 6-6 évre a belügyminiszter nevezi ki. A menhely-bizottság az országos bizottságba 4-4 tagot választ. Ebből a négy-négy tagból a menhely-bizottság egyet saját tagjaiból köteles választani, egyet azokból, a kiket a telep-bizottságok a menhely-bizottságba választottak, egyet azokból, a kiket a menhely-bizottságba az intézetek s egyesületek választottak és egyet azokból, a kiket a menhely-bizottságba az illető törvényhatóságok választottak. Budapesten a menhely-bizottság szervezetét külön rendelet szabályozza. A menhely-bizottság feladata a következő: a) gyermekvédő menhely-egyesületet alakít, ha a menhely-intézet székhelyén nincs még az állami gyermekvédelemmel összhangzatos működésre képes gyermekvédő egyesület; b) biztosítja az állami gyermekvédelmet a menhely egész területén a társadalom emberbaráti tevékenységével is; c) előmozdítja az intézetek és egyesületek rendszeres s a menhely egész területére szóló összhangzatos működését az állami gyermekvédelemmel; d) a gyermekvédelemmel foglalkozó intézetek és egyesületek közt szerves és a menhely egész területére szóló összműködést létesít akként, hogy ez intézetek

és egyesületek szövetségbe lépjenek. Különösen pedig: 1. Közreműködik annak a céljának az elérésére, hogy intézetek, egyesületek az elhagyott gyermekeket gondozásba vegyék, avagy rokonok, jótévedők eltartsák, örökbe fogadják. 2. Közreműködik telepek szervezésénél, berendezésénél; javaslatot tesz családi telepek létesítése tárgyában. Telepeken társadalmi uton házakat építtet, hogy azokban elhagyott gyermekek tartása fejében megbízható családoknak ingyen lakás adassék. 3. Saját kebeléből választott albizottsága, illetőleg ennek tagjai:

a) megtekintik a menhely főzőkonyháját, a beszerzett élelmiszereket és az elkészített ételeket;

b) gondoskodnak az iskolába járó gyermekek tanszer-szükségleteiről;

c) társadalmi jótékonyaság útján lehető menyenyiségben beszerzik az elhagyott gyermekek ruhászükségletét;

d) felügyelnek a telep-egyesületek s a telep-bizottságok működésére.

4. Enyhíteni igyekezik azoknak a gyermekeknek sorsán, a kik erre reászorulnak, de mert nem elhagyottak, az állami gyermekvédelem körén kívül esnek

5. Közreműködik, hogy a 15-ik életévet elért gyermek megélhetése biztosíttassék valamely családnál, avagy gazdaságban, ipari, vagy kereskedelmi vállalatnál, avagy jótékony intézetnél, egyesületnél.

H I R E K.

Kolozsvár, július 21.

— **A király vendégei.** Ischlből jelentik: Vasárnap délután oda érkeztek *Mária Terézia* főhercegnő, *Albrich* és *Ulrich* württembergi hercegek *Don Alfonzó* bourboni herceg és *Mária* bourboni hercegnő. Valamennyien résztvettek az udvari ebéden és este visszatértek Gmundenbe, illetőleg Ebensee-be.

— **A kereskedelmi miniszter az ipari munkásokért.** Az ipari munkások körében a csúszos bántalmak jelentékeny mérvben el lévén terjedve, a kereskedelmi miniszter szükségesnek tartotta utasítani a hatóságokat, hogy a területén fennálló összes betegségyező pénztárak figyelmét hívja fel a csúszos betegségben szenvedő munkások fürdői gyógykezelésének czélszerűségére s figyelmeztette őket, hogy az ily betegek állapota már 3-5 heti megfelelő fürdői gyógykezelés mellett lényeges javulást mutat. A munkások csúszos bántalmainak gyógykezelésére különösen *Pöstyén fürdőben létesített munkásokthoz alkalmas*, mely ez idő szerint 120 munkásra van berendezve. Az ellátás e fürdőn naponként csak 1 K. 96 fillér, melyért a munkás lakást, reggelit, ebédet, vacsorát és fürdőt kaphat, a gyógykezelésért pedig annak egész tartamára 4 korona fizetendő. A kereskedelmi miniszter e rendeletéről a kolozsvári betegségyező pénztárak külön értesítették.

— **Vizpazarlás, — vízhiány.** Az idén csakugyan végletek között mozog az időjárás szeszélye. Kevéssel előbb még a mindennapos zápor mosta végig árjával az utcákat és a nyári vízáradások veszedelméről irtuk az aggasztó híreket. Ma meg, hogy bezárultak egyszerre az ég csatornái és rekkenő nyári hőség ontja szédületes melegét, a másik végletelé tartunk s úgy áll a dolog, hogy a vízhiány veszedelme fenyeget bennünket. Városunk lakossága e száharai forráság idején naponta 6 és fél millió liter vizet fogyaszt. Ma még adja a vízvezeték-gyűjtő medencéje, de ha a rettenetes forráság tovább tart, félő, hogy egyszerre csak kifogyunk a vízből ilyen rengeteg mennyiség fogyasztása mellett. A város, a mely temérdekét költ a vízvezeték fejlesztésére és fönntartására, iparkodik is ilyen rendkívüli esetekben beállható vízhiány ellen védekezni egy új medence készítésével. Csak hogy az most van még munkában és legjobb esetben októberre ha elkészül. Ennélfogva az adott helyzettel kell számot vetni és a meglevő viszonyok között

védekezni a könnyen beállható vízhiány ellen. Ennek pedig nem lehet más útja-módja, mintha a közönség változtat azon az eljárásán, a mit most valóságos vizpazarlásnak lehet nevezni és hajlandó lesz takarékoskodni a vízvezeték vízával. Mert gondoljuk meg, hogy a mostani fogyasztás oly enormis vízmennyiséget képvisel, a miből minden lélekre naponta 256 liter víz jut. Onnan van ez, hogy legtöbb háznál derűre-borúra fecsérlik a vizet. Borvizek, italok, hűtésére a megnyitott vizesapok folyton ömlő vizét használják. A fürdőzéseknél feleslegesen sok vizet használnak el. Mintha senkinek sem jutna eszébe, hogy a vízvezeték vízmennyiségének is van határa. Ha a közelebbi napok jókora esőt hoznak, ismét nem lesz baj és ont a vezeték elégséges vizet, de tartós szárazság esetén bizony könnyen beállhat az igen komoly és egyik legkeserveesebb baj, a vízhiány. Ezért a közönség a nagyobb kellemetlenség kikerülése czéljából saját érdekében jól teszi, ha a vizesapokat kissé nagyobb gondnal és előrelátó takarékosaggal kezeli, hogy a felesleges vizpazarlásból a vízhiány ne származzék.

— **A honvédelmi miniszter a Házban.** Budapestről írják, hogy Kolossváry honvédelmi miniszter az öt ért baleset után tegnap jelent meg először a Házban, hol az ülés végéig jelen volt. Lában a seb ugyan még nem hegedt be teljesen, de valószínű, hogy néhány nap múlva ez is meg fog történni. A minisztert, mikor a Házban megjelent, pártkülönbség nélkül számosan üdvözölték.

— **A bíróság köréből.** Bárá *Szentkereszty* Zsigmond, a kolozsvári kir. törvényszék elnöke, öt hétre terjedő újabb szabadságidejét a múlt héten kezdte meg. Távolléte alatt a törvényszék elnöki teendőit *Szász Béla* kir. táblai bíró végzi. *Bodor László* kir. táblai bíró, a bünygyi főtárgyalások elnöke, szabadság idejét kitöltvén, tegnap ismét megkezdte működését.

— **Kolozsvár közegészségi állapota.** *Bartha János* tisztifőorvos a napokban készítette el Kolozsvár július első feléről szóló egészségügyi kimutatását. A kimutatásban a következő járványbetegségek szerepelnek: Jul. 1-15-ig hasihagymáz megbetegedés volt 16 esetben, e közül halálozás 1; vörheny 20, halálozás 1; kanyaró 3; toroklob és torokgyík 19, halálozás 2; szamárhurut 1; vérhas 2 esetben. Folyó évi január 1-től hasihagymáz megbetegedés 83 esetben fordult elő, e közül halálozással végződött 13; vörheny 54, halálozás 5; kanyaró 172 halálozás 7; toroklob, torokgyík 56, halálozás 8; szamárhurut 11, halálozás 2; vérhas 2 esetben.

— **A zirczi perjel halála.** Keszthelyről jelentik, hogy szombaton végzetes szerencsétlenség történt *Szalay Alfréd*dal, a zirczi apátság agg perjelével. A perjel ugyanis e hó 16-án érkezett nyaralásra a fonyódi fürdőtelepre s 18-án, szombaton délelőtt fürdeni ment. Fürdés közben szélütés érte s a csekély, csak térdigérő vízben, összerogyott s megfulladt. A jelenetnek az ott nagy számmal fürdők közül többen tanui voltak, de nem gondoltak a szerencsétlenségre. Csak hosszabb idő múltán siettek oda; de az agg perjel ekkorra már meghalt.

— **Német tudós Magyarországon.** Dr. *Keilhack* Konrád, a berlini bányászakadémia világhírű tanára, az aradmegyei Nagyhalma gyára érkezett, hogy a Maros és Körös érzéstartalmu közeteit tanulmányozza. A német tudós több hetet szándékozik e vidéken tölteni s a környéken dolgozó állami geológusokkal több kiránduláson fog résztvenni. *Keilhack* már a múlt nyáron is több hetet töltött Arad- és Hunyad vármegyékben és nagy elismeréssel nyilatkozott a magyar geológusok részletes felvételeiről.

— **A kolozsi Anna-bál.** A fürdőszézon legkedvesebb mulatsága az Anna-bál — az előjelekből ítélve — az idén a szokottnál mozgalmasabbnak, kedélyesebbnek és sikereesebbnek ígérkezik Kolozson. Nagy buzgalommal készülnek a nagy számban ott időző fürdővendégek

erre a mulatságra, melynek jó sikeréről kezeskedik a fellendült fürdői élet, a fürdő nagy látogatottsága és több biztató előjel. A zártkörű Anna-bál július 26-án lesz a fürdővendéglő nagytermében a fürdő építési alap javára. A buzgó rendezőség élén, mely nagy agilitással működik a siker érdekében P. Nagy Zoltán r. bizottsági elnök áll; alelnökök: Király Sándor és Váradi Bartha Gyula. A mulatság este 8 órakor kezdődik.

— **Szini-előadás a Tornavivodában.** Több Kolozsvárt időző budapesti végzett szini-növendék idevaló közreműködőkkel július 25-én szombaton szini-előadást rendez — mint a tavaly nyáron is — a Tornavivodában. Szinre kerülnek: *Szenes leány, szenes legény* operett, *Egy császár thea* 1 felv. vígjáték és több magánszám. Részt vesznek az előadásban Nagy Lajos, Nyilass Kálmán, Szabó Gyula a Soly-mossi-féle sziniiskola végzett növendékei, Török Károly, Pintér Lajos a kolozsvári Nemzeti Színház tagjai és Szabó Erzs. A magánszámok kitöltésére még felkérjük a kolozsvári Nemzeti Színház itthon időző pár tagját. Az előadás tiszta jövedelmét a kolozsvári Szent-György szobor alap javára fogják fordítani. A következő vasárnap és hétfőn Szamosújvárt a Koronaszállóban szintén szini-előadást rendeznek a fővárosi növendékek, hol ugyanezt a programot fogják előadni.

— **Rendőri hírek. Hirtelen halál.** Szalontai Miklós, vasuti munkás tegnap délután munka közben hirtelen meghalt. Az orvos-rendőri boncolás megejtése végett a Karolina-kórház boncznani intézetébe szállították. — **Eltűntek.** Kun Sándor cipészinas Kenderesi Márton mesterétől csütörtökön este nyomtalanul eltűnt. Személyleírása: törpe, zömök, haja szőke, szeme fekete; ruházata: kéksíkos ing, gyolcs gatyá, viseltes szalmakalap. — Weisz Benjamin Jenő nevű fia a napokban nyomtalanul eltűnt Pata-utca 82. sz. lakásáról. Az eltűnt fiu sovány, magas termetű, haja, szeme fekete, szürke czérnaruhát, pettyes szalmakalapot viselt. A rendőség a nyomozatot megindította. — **Dühöngő örült.** Szuz Luka feleki lakos tegnap este a györgyalvi-uton örült állapotban garázdálkodni kezdett. Két gyalogrendőr a rendőrségi fogda betegszobájába szállította.

— **Vándorló diákok.** Két szegedi felső kereskedelmi iskolai tanuló: Csáki Zoltán és Szűts Imre július 2-án vándorutra keltek, hogy Erdély szebb részeit és Magyarország északi részét régi diák szokás szerint „per pedes apostolorum” és a mi fő pénz nélkül, az ősrégi magyar vendég szeretetre utalva bebarangolják. Nagy utjukban tegnap este érkeztek Tordáról Kolozsvárra, s itt a piarista rendház látta a gyalogszerrel tanulmányutra indult diákokat vendégekül. A vándorló diákok a délelőtti folyamán megtekintették a nevezetesebb középületeket, gyűjteményeket, muzeumokat, így az Erdélyi Kárpát Egyesület néprajzi muzeumát, Ereklie Muzeumot, botanikus kertet stb. A két diák holnap korán reggel folytatja útját a székelyföldi fürdők felé.

— **Eljegyzés.** Csiki István eljegyezte Sütő Gizikét Nagyszalontáról.

— **A tüzoltó-szövetség gyűlése.** A magyar országos tüzoltó-szövetség tegnap Budapesten dr. Óváry Ferenc országgyűlési képviselő elnökle alatt közgyűlést tartott. A közgyűlés a jövő évre Budapestre összehívott nemzetközi tüzoltó-kongresszus előkészítésére végrehajtó-bizottságot küldött ki s meghallgatta és köszönettel fogadta Széchenyi Viktornak a napokban Londonban megtartott nemzetközi tüzrendészeti kongresszusról szóló terjedelmes jelentését.

— **A Diána fürdő uszodája.** A nyári idő beálltával a közönség tömegesen keresi fel a Diána fürdő uszodáját. Ez a nyári fürdő kitűnően van berendezve. A jelen évben új zuhanyokat is helyeztek el benne, s egyébként is minden kényelemtől és szükségleteiről gondoskodva van, úgy hogy az üdülő közönség azt minden tekintetben előnyösen használhatja.

— **Az aninai sztrájk.** Aninán, az ottani vasuti vashámorban dolgozó vasöntő munkások közt kiütött a sztrájk. Mint nekünk távirják, a sztrájk kimondását szombaton értekezlet előzte meg. Egy munkás indítványt terjesztett

elő az ellenőrző bárcarendszer megszüntetése iránt. A közgyűlés elnöke az indítványt vita tárgyává tenni nem engedte és kijelentette, hogy a bárcarendszer arra való, hogy a munkaidő pontos betartása ellenőrizhető legyen. Az elmúlt hétfőig e rendszert zavartalanul túrték. Ekkor észrevette az üzletvezetőség, hogy egyes munkáscsoportok készakarva és csak azért jönnek el-késve, hogy a rend megbontassák. Ezért a későn érkezetteket a jogérvényes munkarend értelmében a munkából kizárta. Az egyleti elnök e kijelentésére szombaton valamennyi munkás munkába állott, de az ellenőrző bárcza átvételét egytől-egyig mind megtagadta. Vasárnap a társaság Spandauer nevű üzemi vezetője érintkezésbe lépett a munkásokkal, kik küldöttséget menesztettek hozzá. Az üzemi vezető és a jelen volt főszolgabíró utaltak arra, hogy a büntetés kiszabásához joguk van és bár többen vétettek a szabályok ellen, csak olyanoknál érvényesítették azt, kik készakarja rendbontásból késtek el. A munkások ekkor kijelentették, hogy a bárczarendszert csak abban az esetben fogadják el, ha a jelenlegi alapfizetést 2 korona 40 fillérről 3 koronára emelik fel. Az üzemi vezető a bérfelemelést lehetetlennek jelentette ki. Miután a munkások követelésének nem engedtek, kitűnt, hogy a megegyezés lehetetlen. A biztonság megóvása érdekében Temesvármegye alispánja a temesvári hadtestparancsnokságtól két század katonaság sürgős kiküldését kérte. Egy később érkezett távirati jelentés szerint a sztrájk a tegnapi nap folyamán tovább terjedt. Az öntőde és a henger-gyár munkásai után a szeszgyár és a javító-műhely munkásai is sztrájkba léptek. Ez idő szerint az összes sztrájkolók száma 1400, azonban valószínű, hogy az összes bányászok is abban hagyják a munkát. A katonaság ma már a helyszínén lesz.

— **Gombamérgezés.** Lemhényen (Háromszék m.) Szánthó Karoly körjegyzőnek 6 tagból álló családja a nagokban gombát evett, melyet egy ottani parasztasszonytól vásároltak. Alighogy elköltöttek ebédjüket, heves göresök vettek erőt a családtagokon s alétlan estek össze. Ilyen állapotban találta őket a másnap hazaérkező család, ki azonnal orvosi segítséghez folyamodott, melylyel valószínűleg megmenthető lesz a megmérgezett családtagok élete.

— **Utazási kedvezmény a budapesti tanonczkiállításra.** A kereskedelmi miniszter megengedte, hogy az augusztus 20-án, Szent István napján megnyitandó budapesti tanoncz- és segédmunka kiállítás alkalmából a kiállítást megtekinteni szándékozó iparosok, iparossegédek és tanonczok személy- és vegyes vonatokon a III. kocsis osztályban féláru menetjeggyel utazhassanak. A kedvezményt igénybe venni óhajtóknak legalább 10 főnyi csoportokban kell jönniök. A miniszter menedíj kedvezmény engedélyezésére a többi hazai vasutak igazgatóságait is felhívta. A résztvenni szándékozók ipartestületeik, illetve iparostanoncziskolai vagy gyárigazgatóságaik útján annál a kereskedelmi kamaránál jelentkezzenek, a melynek területén laknak. A kamara azután megküldi a féljegy váltására jogosító igazolványokat, a melyeket a m. kir. kereskedelmi muzeum bocsát a kamara rendelkezésére. A felrándulók egyuttal megtekinthetik a m. kir. technológiai muzeum gépkiallítását, a mely a tanoncs és segédmunka-kiallításal egyidőben lesz nyitva. Minthogy az érdekeltek előreláthatólag számosan megragadják a kedvező alkalmat csoportos felrándulások rendezésére, kívánatos, hogy a jelentkezések minél előbb megtörténjenek, s így a kamarák és a kiállítás rendezősége az igazolványok és esetleg az elszállásolás iránt idejekorán intézkedhessenek.

— **Egy község lángokban.** Mőcsa komárommegyei községben szombaton óriási tüzvész pusztított. Egyszerre egész házsorok borultak lángba. Kivonult a komáromi tüzoltóság, mely azonban a nagy vízhiány miatt ugyszólván tétlenül nézte a pusztulást. 200 ház esett a tűz áldozatául. Elpusztult a katolikus templom is, melynek harangjai összeolvadtak és a lángtengerbe zuhantak. Bennégett sok gazdának összes butora, lovai tehenei és apó jószágai. Az alispán kirendelte a csendőrséget a vagyonbiztonság megóvása végett.

— **Mit tervez az új szerb király?** A szerbek új királya nagyon törekvő ember s mint látszik, nagyon komolyan veszi hivatását.

Nem hiába volt hosszú számkivetésben, ráért akkor tervezgetni, álmodozni. Most már I. Péter meg akarja valósítani a terveit.

— Szerbiát a külföld lenézi, mondta a napokban egy minisztertanácsban. Senki sem vesz komolyan bennünket és csak yállveregetve beszél rólunk mindenki. A külföldi sajtó meg éppen sötétben festi a szerb állapotokat. Ennek véget akarok vetni; rehabilitálni kell Szerbiát s le kell mosni a nevére az azt a foltot, a melyet a külföld rajta lát.

Hogy mint képzei azt a rehabilitálást az új király, azt természetesen bajos vele együtt elképzelni, mert — aligha van teljesen tisztában azzal, hogy miként csinálódik az ilyesmi. De ezt a mikéntet nagyon erélyesen csinálja I. Péter.

— Azt akarom, hogy a civilizáció hatalmasabb arányokban terjedjen országunkban, mondá a király. És ha a nép nem engedelmeskedik az én akaratomnak s akadályokat gördít az én terveim elé, akkor... leteszem a koronát, veszem a kalapomat és megyek! Megértették az urak?

A miniszterek tiszteletteljesen hajlongtak s azt a reményt fejezték ki, hogy a királynak nem lesz szüksége a kalapjához nyulni.

Most pedig érdeklődéssel várják I. Péter nagyszerű terveit.

— **Eltörölt testi fenyíték.** Miklós orosz cár a napokban kiadott rendeletével eltörli a testi fenyíték alkalmazását. Megszünteti elsősorban a használatát mely Szibéria történetében oly nagy szerepet játszott. Megtiltja továbbá az ukáz a fegyencknek a targonczához való kovácsolását. Ez az embertelen büntetés tudniillik abból állott, hogy a fegyencket a targonczához láncolták s hónapokon át a targonczát éjjel-nappal mindenüvé magukkal kellett huzolni. Végül a cár akarata folytán jövőben megszűnik az a megalázó büntetés is, hogy az elítélt fejének egyik, rendszerint jobb felén a haját leborotválták. Érdekes a megemlítésre, hogy azelőtt Oroszországban milyen kegyetlen büntetések voltak szokásban. Az orosz büntető-törvénykönyvben még a XVIII-ik században is szerepelt a csonkítás, így a kar és az orr levágása, a nyelv és orrcsimpák kitépése. Csak hosszas küzelem után lassan sikerült kivívni e barbár büntetések enyhítését. 1757-ben szüntették be az orrcsimpák kitépését, azonban csak a nőkénél, míg a férfiaknál hatvan évvel később 1817-ben szüntették meg a büntetésnek ezt a módját. A testi fenyíték a legnagyobb mérvben való korlátozása II. Sándor cár uralkodása alatt 1863-ban következett be. Ekkor valamennyi testi fenyítékot megszüntették, többek között a felnyársalást és a kancsukát is, ez utóbbi használatát azonban meghagyták a szibériai foglyoknál. Most azután a cár parancsára ez is megszűnik, ha ugyan a csári rendeletet lelkiismeretesen végrehajtják.

— **Lángban álló hajó.** Borzalmasan szép kép tártult szombaton a Volgán utazók szeme elé, majd az elrettenés váltotta fel a gyönyör érzését, a mikor kétségbeesett emberek halálordítása riasztotta fel a folyamparti lakosságot. Táviratunk már jelentette, hogy Nisnóvgorodtól tíz kilométernyire szombaton reggel nyolcz órakor meggyuladt az I. Péter nevű hajó, a mely lefelé ment a Volgán. Tömvé volt utasokkal és vásárosokkal, a kik rémülten nézték, mint kapott a láng a vitorlába és söpörte végig a födélzetet. Mentőcsolnakot nem lehetett lebozsátani a szűk, sziklás partfalak miatt. A tehetetlen utasok páni félelemmel ugráltak a vízbe s egymásba kapaszkodva küzködtek a hullámok között. Mikorra egy hajó segítségökre ment, hatvan ember fuladt a Volgába. Egy mentőcsolnak a mentőkkel és megmentettekkel együtt felfordult.

— **Korcsolyázás nyáron.** Dobsináról írják, hogy az ottani híres jégbarlang látogatóinak vasárnap délelőtti igen érdekes látványosságban volt részük. Az európai izléssel és komforttal berendezett barlangtelep agilis bérlője, Fejér Endre, a barlang nagytermében pompás jégpályát létesített, a melyen, míg a barlangon kívül forrón tűzött le a júliusi nap sugara, villamos világítás és zeneszó mellett vígan folyt a korcsolyázás. Vagy harminczan korcsolyáztak a simára gyalult jégen. Szébb-nél-szebb mutatványok váltották fel egymást. Meszléry Tivadar, Palkovits Adolf műkorcsolyázók, Lyka Károlyné, továbbá Markó Miklós és Erdélyi

László hírlapírók jégkeringővel, csárdással, nagy mazurral, holdugrással gyönyörködtek a közönséget, mely az egész Tátravidékről száznál több kocsin érkezett a barlangtelepre. A barlangot, mely a maga nemében páratlan természeti látványosság, ez alkalommal sok külföldi, főként porosz turista is megtekintette.

— **A legnagyobb tutaj.** Az Egyesült Államok a nagy és legnagyobb dolgok hazája. A Mississippi folyón mostan uszott le New-Orleansba nyolcszáz mértföldnyi uton a világ legnagyobb tutaja. A tutaj nyolcezer szálfából volt összeállítva, két millió ötszázezer köpláb tartalmmal. Hossza ezerkétszáz láb, szélessége háromszáz láb volt. A tutaj óránként öt mértföld sebességgel haladt és hatvankét kormányos irányozta útját. — Ehhez hasonló nagy dolog a sanfranciscoi pénzverde új arany-pénz-sulyozó termékének szönyege. Ismeretes, hogy minden egyes arany le lesz mérve és ha század gramm súlytöbblete is van, lereszlik. Akárhogy is vigyáznak azonban, a finom por elrepül és később száll le a padlóra. A napokban a két év előtt lerakott szönyeget a teremből kivitték és a benne összegyűlt aranyport kimosták. *Harminczhárom fontos aranyrudat* nyertek belőle. E rud értéke kilenczezer dollár.

— **Anarkista és köztársasági elnök.** Svájcban tulajdonképpen nincs is elnöke, a szövetségtanács tagjait minden meghatározott mandátum nélkül választják meg, a kik fölöstják egymás között a különböző kerületeket. Így megtörténik azután, hogy gyakran maguk a svájciak sem tudják ki is tulajdonképpen a szövetségtanács elnöke. És hogy mennyire nyárspolgáriasan viselkedik maga az elnök, bizonyítja az alábbi érdekes kis történet:

Genfben a polgári törvénykönyv bizottságának egyik ülése után *Deucher* elnök több bizottsági tag kíséretében egy kis kocsmába tért, a hol épen egy vidám társaságra találtak, a kik között *Bertoni* kantonbíró is ott volt. Hamarosan ők is helyet foglaltak közöttük, *Deucher* elnök egy fiatal ember mellé ült, a kivel csakhamar élénk beszélgetésbe elegyedett. Egy bizonyos idő múlva az egyik bizottsági tag az elnök füléhez hajolt és halkán azt kérdezte tőle:

— Tudja-e, elnök ur, ki az, a kivel társalog?

A fiatalember nem volt más, mint *Bertoni*, a hírhedt anarkista, *Bertoni* kantonbíró fivére, a ki csak azelőtt pár órával szabadult ki a fogházból, a melyet a szövetségtanács rágalmozása miatt róttak rá. A figyelmeztetésre természetesen kissé meglepődött az elnök és azután inkább jobboldali szomszomszédjával igyekezett társalogni.

Irodalom.

** **Napoleon.** Epen mikor a francziák meghódították Korsikát, 1769-ben, abban az évben született Bonaparte Napoleon, mint egy ajaccioi ügyvédnek második fia. 8 éves kora óta a király költségén taníttatták a katonai előkészítő iskolákban. Már akkor kiváló volt a matematikában és bizonyítványa szerint meglehetősen tudja a történelmet és földrajzot, győngé a táncban és zenében. Mikor a párisi tűzériskolát elvégezte, megjegyezték róla, hogy „korsikai nemzetre és jellemre sokra viszi, ha a körülmények kedveznek neki.” Akkoriban *Plutarchost* olvas és megakarja írni szülőföldjének történetét. E közben kitör a forradalom, hazamegy Korsikába és nemsokára mint pártfő lép fel. A vége az lett, hogy kénytelen volt Franciaországba menekülni. Erős jacobinus lesz és ennek köszönheti, hogy *Robespierre* kegyébe fogadja. Sokszor szegénységbe jut, a császárnak is felajánlja kardját s Törökországba is készül a tüzezséget újjászervezni.

Mikor Párist lefegyverezte, egy 15 éves fiu jelent meg nála, *Beauharnais* Eugen, a hős tábornok fia, kérve, hogy atyja kardját hagyják meg nála. A tábornok szívesen bánt vele és megismerkedett anyjával. A szegény idegen katona először jutott divatos körbe és a nálánál jóval idősebb, de szép özevgy rajongó szerelemre gyulasztotta. *Josephine* szívesen fogadta az udvarlást és nőül ment hozzá. E házassággal a korsikai kalandor a legjobb párisi társaság tagja lett. Ettől fogva gyors volt előmenetele; neje barátja *Barrasnak*, a kitől a fiatal férj nászajándékkul kapta a fővezérséget.

Erről a tüneményes életpályáról szól a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 189. füzet.

** **A Vasárnapi Ujság** július 19-iki száma 37 képpel s a következő tartalommal jelent meg: *Kállay Benjamin* (arcképpel és képekkel). Apró jellemvonások *Kállayról*. *Szokolay Kornél*től. *Szent-Péter* templomában (képekkel). Regénytár: *A tudós családja*. Spanyol regény. *Irta* *Armando Palacio Valdés* (képekkel). *Vizen és szárazon*. *Stockton R. F.* elbeszélései (képekkel). *A halott-halász*. Elbeszélés. *Irta* ifj. *Korányi Frigyes*. Költemények: Megkérdezem a liliumot, Letépted életem ifju boldogságát... *Madách Aladártól*. *Próbamenet* motoros kocsikkal (képekkel). *A franczia köztársaság elnöke* *Londonban* (képpel). *Aratáskor* (képekkel). *A pápajelöltek* (8 arcképpel). 1901. július 16—193 július 16. Emlékezés a bosnyák vasutak megnyitására. *Zekovitz Emiltől* (képekkel). *Kállay halála és temetése* (képekkel). *Irodalom és művészet*, *Közintézetek és Egyletek*, *Sakkjáték*, *Képtalány*, *Egyveleg stb.*, rendes heti rovatok. *A Vasárnapi Ujság* előfizetési ára negyedévre négy kor, *Politikai Újdonságok*-kal és *Világkróniká*-val együtt hat korona. Megrendelhető a *Franklin-Társulat* kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.). Ugyanitt megrendelhető a *Képes Néplap* a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

TÁVIRATOK.

Az országházból.

Budapest, jul. 21. A képviselőház mai ülésén gr. *Apponyi* Albert elnökölt.

A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása után gr. *Apponyi* közli a Házzal a történelmi jelentőségű gyászbeszédet, hogy XIII. Leo pápa meghalt.

E szomorú pillanatban mélyen megindulva emlékszik meg a pápák egyik legnagyobbikának érdemeiről. Kiemeli erejét a katolikus egyház és az emberiiség haladása körül. Mint egyházi fejedelemnek és mint embernek méltatja érdemeit, a melyek folytán a civilizált világ minden tagja vallás külömbség nélkül megsiratja őt.

Nagyot vesztett benne az emberiség, mert jót vesztett.

A magyar képviselőház, mint annak a nemzetnek képviselője, melyhez sok millió katolikus tartozik, kegyelettel és szomorúsággal emlékezik meg a nagy veszteségről. (Általános helyeslés.)

A Ház elhatározza, hogy az elhunyt pápa emlékét jegyzőkönyvében örökíti meg. Elnök az ülést 10 perczre felfüggeszti. Szünet után a napirend során

Nessi Pál beszélt a miniszterelnöki program ellen.

A pápa halála.

Róma, jul. 21. *Colonna* herceg római polgármesternek megküldötték a *Lapponi* által szerkesztett halotti bizonyítványt, mely szerint a pápa adinamikus tüdőgyulladás és haemorrhagikus mellhártyagyulladás következtében halt meg.

Az általános gyász miatt az összes egyházi hivatalok a temetés utánig zárva maradnak.

Zanardelli miniszterelnök elrendelte, hogy az összes színházak, mulató helyek zárva maradjanak, a zenekarok ne játszanak. Az üzletek legnagyobb része is zárva van.

A pápa végrendeletét ma bontják fel. Hir szerint politikai végrendeletet is hagyott hátra, melyben többek közt a konklavéra vonatkozólag is vannak kíván-

ságai. A konklavé különben 12 nap alatt gyűl egybe.

A vatikánban a részvétláviratok kocsiszámra érkeznek a világ minden részéből; uralkodóktól, egyesületektől, magánosoktól.

A legelső részvétláviratot tegnap este királyunk küldte Rómába.

A világ összes lapjai a legnagyobb tisztelettel írják az elhunyt pápáról.

Budapest, jul. 21. *Vasary* Kolos hercegprímás a legközelebbi napokban Rómába utazik.

Királyunkat a pápa temetésén egy főherceg fogja képviselni.

Mit kell a nőknek tudniok?

Kolozsvár, jul. 21.

Ha e cziműl tett kérdést feladnánk megfajlásra mindazoknak, a kik a nőkérdéssel hivatás-szerűleg foglalkoznak, kétségtelenül annyi féle véleményt kapnánk, a hány helyre intéznők a kérdéseinket.

Ennek magyarázata abban keresendő, hogy a nézetek ebben a kérdésben még nincsenek kellően kiforrva.

A gyakorlati téren működő szakemberek abban — úgy a hogy — már megegyezésre jutottak, hogy a nőknek különösen azokban a tudomány-szakokban kell kiképezniök magukat, a melyeknek a háztartás vezetésében veszik hasznát.

És kétségtelen tény, hogy az ugynevezett bővebb kiképzésnek ezek közt a határok között kell mozognia.

A nők tudásának a háztartás vezetésében kell elsősorban érvényesülnie. Mennél „okosabb” a nő, a mikor a háztartásban reá váró feladatokat teljesíti, annál bölesebben tud berendezkedni a családi életével és annál eredményesebben végzi a családi élet egészséges kifejlesztésének kétségtelenül nehéz, de nemes és termékenyítő munkáját.

Ha tehát arra a kérdésre kell feleletet adnunk, hogy mit kell tudniok a nőknek, akkor elsősorban azokat a szakfőriakat kell megszólaltatnunk, a kik a nőképzés ügyével gyakorlatilag foglalkoznak, s a kik teladatuknak e téren azt tekintik, hogy a nőknek elsősorban a háztartás vezetése körébe eső tudását növeljék és e nemű ismeretkörüket tágítsák.

Szemből azzal a divatos, bár ma már kissé szelidülni kezdő áramlattal, a mely a nőknek minden áron való tudományos kiképzését tartja a női műveltség elengedhetlen feltételének, csak megnyugvással fogadhatjuk, ha akadnak a nőnevelés ügyének olyan szószólói is, a kik az ugynevezett „középfoku” műveltség megszerzését is elégségesnek tartják arra, hogy a mai „modern” nő annak birtokában megállhassa a helyét ott, a hová a gondviselés utalta: a családeletben és a — háztartásban.

Ilyen egészséges és egyben gyakorlatias fölfogás jut kifejezésre *Pallós Albert* ek, a kolozsvári állami polgári leányiskola igazgatójának, azon rövidre fogott, de tartalmi értékében annál becsesebb cikkelyében, melyben az általa vezetett iskolával kapcsolatos női kereskedelmi tanfolyamról nyújt mindenki által megérthető tájékoztatást.

A nőképzés ügyének minden barátja világos tauláságokat vonhat le eszerenésesen megépített kis cikkely keretébe illesztett igazságokból.

Eddig — ugymond — mindenki úgy tekintette a női kereskedelmi tanfolyamokat, mint a melyek tisztán csak kenyérkeresetre készítenek elő, holott ennél sokkal magasabb czél is van elébük tűzve: a családi élet jól letének, boldogságának biztosítása! Bizonyára jól ismerte az,

a magyar középosztály társadalmi és családi életét, a ki a női kereskedelmi tanfolyamok céljának kitűzésénél a családra is figyelemmel volt. Bizonyára nem egy tönkre ment család szomorú esete előtt, olyan családdé, melyet a nő, ha a női kereskedelmi tanfolyamok nyújtotta ismeretekkel bír, még megmenethet a bukástól, s az ezzel járó nyomortól.

Hiszen alig van ember, ki ne tudna arra példát, a midőn a férj anyagi bukása a feleséget, az egész családot váratlanul éri s ha még a halál is közbe játszik, tanácstalanul áll az anya, az egész család, idegenekre, ritkán jóindulatu idegenekre szorulva. Mily másként alakulhatna ilyenkor a család sorsa, ha a feleség előtt az anyagi ügyek kérdése nem ismeretlen, ha a feleség a férj életében nemcsak fogyasztó, igen sok esetben épen számítás nélküli fogyasztó, hanem feleség a szó igaz értelmében, a ki tökéletesen tudja a kétszer-kettőt, s a ki nemcsak a követel rovatáról, hanem a tartozik-ról is tiszta fogalommal bír, annak jelentőségét is ismeri.

Ilyen feleség mellett, hány kereskedő, birtokos, hivatalnok családi élete mutatna békésebb, derűsebb képet s nézne nyugodtabban a jövő elé!

Épen ezen okból, a női kereskedelmi tanfolyamok céljai között első helyen a családra vonatkozó részt szeretném látni, ez kellene, hogy a központ legyen, mely körül a többi célok csoportosuljanak.

Ezt a célt kellene mindenképp előtérbe helyezni a tanfolyamok engedélyezését nem attól a szemponttól kellene függővé tenni, vajjon a végzett növendéket el lehet-e helyezni mind vagy nem, hanem inkább arra kellene figyelemmel lennünk, hogy minél több családdal járjon a kereskedelmi tanfolyam nyújtotta ismeretekkel, ki kitűnően tudja a kétszer-kettőt, okosan és észszerűen tudjon osztani, összeadni és kivonni s ki bizonyos legyen benne, hogy ha pl. a hatból elveszünk négyet, kettő és nem nyolcz marad.

Épen ezért, a női kereskedelmi tanfolyamok, megtoldva még egy pár háztartási ismerettel a polgári leányiskoláknak, mint a középosztály iskoláinak, természetes és elmaradhatlan kiegészítői kellene, hogy legyenek!

A család jóvedelmének okos és észszerű beosztása, minden tudományok fölött való: ez a tudományok tudománya!

REGÉNYCSARNOK.

A bolygó hercegnő.

— Regény. —

Irta: **Leon de Tinseau.**

Francziából: **Vilma.**

(44)

(Folytatás.)

Mary megkérdezte tőle, mivel érne többet, ha amerikai lenne; de a nélkül, hogy bevallotta volna neki, hogy csak az utasok előtt játszotta a francia nő szerepét.

— Mert, felelte Tamamure, Amerika hozza nekünk a szép időt s az esőt, mióta Perry commodore megbámultatta kikötőink lakósaival a fregattját, méltóságteljes óriási ágyuit, készen a bombázásra. Országunk, mely eddig el volt zárva az idegeneknek, iziben érezte, hogy szüksége van a haladásra. A mi Amerikából jön, legyen az ember vagy tárgy, ezóta nálunk a tökéletesség mintaképe. Amerika küld nekünk tanárokat, térítőket. Forrongáson megyünk keresztül, mely nagyjában véve Amerika műve. Ime, ezért mondtam: kár, hogy ön nem amerikai.

Az ál Durand kisasszony figyelmesen hallgatta e kis értekezést a japáni viszonyokról. Ekkor nem tett semmi megjegyzést. De egy órával később, miután partra lépett Srakahamában az Unió követéhez ment, s előmutatva papirjait, ismét Niels Maryvá változott. Aztán, a nélkül, hogy felkereste volna Tamamurát, bár megígérte, hogy meglátogatja őt, elutazott Tokióba, azon „jinrikisbas“-ok (emberek által vont

kocsik, nálunk dresszináknak hívják ezeket) egyikén, melyek ezidőben kezdtek forgalomba jönni a főbb városokban. Egy konzulatusi hivatalnok volt kísérője. Ez volt segítségére abban, hogy átlépthesse Tokió kapuját, hol ekkor még egy idegen nő, ismeretlen fogalmát képviselte.

Igy tehát elképzelhetjük, hogy Perry commodore fiatal honfitársnőjének megérkezése a japán fővárosban valóságos esemény volt. A közoktatásügyi miniszter látni óhajtotta őt s teljesen el volt bájolva intelligenciájától. Mikor Mary elhagyta e magas személyiséget, zsebében volt már kinevezése a külföldi irodalom tanárává egy felsőbb iskolába, melyet az új kormány nyitott meg, a fiatal japán leányok számára. Tanaka sietett gyorsan maga részére elkonfiskálni Niels Maryt, nehogy másvalaki kapja el őt előle.

Ezzel a pártfogással s havi ötven dollár fizetésével Mary mentve volt minden anyagi gondtól s gazdagnak érezhette magát. Igaz, hogy úgy elveszett az óriási ázsiai város millió embere között, mint egy esőp a nagy oceánban. De ez neki inkább örömet okozott, mintsem félelmet. Mindent összevetve, nyugodtan hihette, hogy nyoma veszett, még pedig örökre.

Tanaka azzala csaknem gyermeki türelmetlenséggel, mely fájának sajátja, azt akarta, hogy az új tanfolyam, minden halogatás nélkül megnyíljon. Mary, bár hozzá volt szokva a nehéz helyzetekhez, mégis egy kissé idegennek érezte magát, mikor először foglalta el helyét a tanteremben, hogy ott oly dolgokat tanítson, melyekben maga se volt egészen tökéletes, oly tanítványoknak, kiknek nyelvét alig is ősmerte. De izgatottsága hamar elmúlt. Ezek a fiatal leányok, mindnyájan a magas osztályhoz tartozók, csak a legnagyobb tiszteletet tanúsították iránta. Ez a mély tisztelet, különben az egész japáni nevelés, sőt mondhatni az ottani társadalomnak az alapja. Róla beszélve: „anya tanárnő“nek szolitották őt. Távollétben, magas alakjért (óriási a kis japánok szemében) a „magas urnő“nek nevezték s tiszteletük még csak növekedett a fenségességre iránt, ki akkor alig volt még nagykorú s ki szinte uralkodni látszott felettük.

Ez az irodalmi tanfolyam, az igazat megvallva, erősen hasonlított egy kezdő nyelvtan folyamához. De mikor a növendékek hazatérve családjukhoz, megmutatták az angol szavakkal teleírált lapokat, a szülők elváltak ragadtatva gyermekeik haladásától s az ajándékok csak úgy hullottak az „anya tanárnő“-höz, ki szörnyen nagyot bámolt a sikeren.

Ebben a grációzus, csinos, választékos kis világban, a legkiválóbb volt Hizen herceg leánya. A herceg egyike volt a leghatalmasabb és leghíresebb „daimiók“-nak, kiknek hűbéruralma az 1868-iki zavargásban eltöröltetett s ki most a legkülönbözőbb eszközökkel igyekezett hatalmát fentartani.

Hizen, hogy úgy mondjuk, uralmától megfosztva, — birtokai valóságos kis királyságot alkottak — a tengeren kísérelte meg, hogy újabb rettegett hatalmat teremtsen magának. Ezért egy angol tengerész tisztet vett szolgálatába, Haves hadnagyot és megbizta őt a hadi tudományok iskolájának vezetésével a Ryouja-Kan fregatton, legjobb barátja Hija herceg hajóján. Hizen a legnagyobb lelkesedéssel eltelve a külföldi haladások iránt, néhány angol szót tanult el Havestől. Elgondolhatjuk, hogy mily kegyben tartotta Niels Maryt, ki gyakran volt meghívott vendég a Daims palotában s így a legragyogóbb kilátást látta már megnyitni lelki szemét előtt. De egy véletlen, a melyet senki se sejtett előle, korai véget vetett Mary carrierjének s ugyanekkor oly szenvedésekkel ismertette meg őt, melyeket addig sohase ismert s melyeket csak ez egyszer kellett megismernie.

1872. márczius harmadikán, minden esztendőben e napon, a „Sekkon“ (évszak változás) egyikét ünnepelték, mely kivált a fiatal lányoknak volt szentelve. Mary, Hizen herceg meghívására, a délelőtt közepén érkezett oda. Erősen vágyott látni az exclusiv mulatságok jellegét, melyről eddig nem volt még halvány képzelme sem.

Növendékét, ennek fiatalabb nővérét s néhány barátinőjüket egy teremben találta összegyűlvé, a

hol egy nyugvóhely-féle emelkedett. A legfelső lépcsőn álló két babaszobor a császárt és császárnét képviselte. Alattuk az udvar és miniszterek, tábornokok, udvarhölgyek, megannyi baba, a legélethűbb másolatokban. Ezek alatt miniature butorok, lakból és drága porcellánból mulatságos kirakatot alkottak. Végre ezután jöttek a virágokat utánzó kalácsok, a kis himoethi: színezett tészta, a sirosaké: fehér likőr. Mindezek az édességek a fiatal hercegnő ajándékai voltak, a melyhez Mary is hozzácsatolta a maga kagyló alakú csukorkáit.

Mary élvezte, hogy ily intim módon belevegyülhetett a japáni életbe, oly élénk volt, a minőt már rég nem érzett. Semmi se hiányzott volna örömeiből, ha a fiatal lánykák elfeledtek volna legalább egy rövid órára a tisztelet-ről, melylyel tanítónőjük iránt viseltettek. Mary szinte elfulladt ebben a levegőben, hol az etikette előre lát, elrendez mindent egy megkötött csokortól, a vázába helyezett virágoktól kezdve, egészen a bájos mosolyig, üdvözléig.

Idegennek, fölöslegesnek érezte magát ebben a társaságban.

Egy órai nyugodt csevegés után a fiatal hercegnő és Niels Mary magukra hagyták a többieket. Hizen herceg, ki két év óta özvegy volt, legidősebb leányára számított, hogy ez fogadja két európai vendégét. Egy kicsiny, művészileg faragott ház felé indultak, mely a kert egyik festői sarkában rejtőzködött. Ez a házikó kizárólag csak efféle kisebb fogadások számára volt berendezve. Mary ismerte már e hihetetlenül bonyodalmas czeremóniákat, azt a híres echano-yon-t, melynek minden részletét évekig tanulmányozták a fiatal patriczius nők. De a mai napon a dolgok európai módra mennek, — mint a hercegnő mondotta — a vendégek tiszteletére. Ezek nemsokára meg is jelentek a herceg kíséretében.

Egyikük rögtön feltűnt magas alakjával s eleganciájával, melylyel egyenruháját viselte. Haja rövid, szakálla barna volt. Orrának kis hajlása vidám kifejezést adott arcának, mely különös ellentétben állott óriási testével. Ezt az ellentétet még jobban emelte szelid, csaknem hízog hangja.

Haves hadnagy, ez volt az idegen neve, különben a legjobb ember volt a világon. Tudták róla, hogy Hizen herceg ajánlatát azért fogadta el, hogy javítson ezzel Angliában tartózkodó családja sorsán. A herceg sokat tartott az angolra, ki nemsokára valóságos orákulum lett. Nemesak hadászati dolgokban, egyebekben is.

(Folytatása következik.)

Közgazdaság.

× **Baromfiszállító mintaketrecek.** A kolozsvári kereskedelmi- és iparkamara az érdeklődők tudomására hozza, hogy irodájában élő baromfiak szállítására szolgáló olyan mintaketrecek fekszik, a mely szilárd váza és könnyű kezelhetése miatt kivételes vasuti szállítási kedvezményben részesül. Ezen ketrecek beszerzési ára és helyei felől a kamara irodája készséggel nyújt felvilágosítást és az érdeklődők a mintaketreceket a hivatalos órák alatt személyesen meg is tekinthetik.

× **Pályázati hirdetmények.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamarához újabban a következők érkeztek: Máv. igazgatósága: anyagszállítás biztosítására VIII/14. Alispán Dés: Rudolf-kórház felszerelésére X/15. M. kir. államépítészeti hivatal Zilah: zálnoki iskola felépítésére VIII/3. M. kir. államépítészeti hivatal Torda: oláhdellői iskola felépítésére VII/30. M. kir. államépítészeti hivatal Beszterce: utépítési munkálatokra VIII/3. M. kir. államépítészeti hivatal Torda: Torda központi munkálataira VII/3 Ezen hirdetmények a kamara irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

× **Csödések Romániában.** A kolozsvári kereskedelmi- és iparkamara a bukaresti osztrák-magyar konzulatus 9874 sz. értesítése alapján az érdekeltek tudomására hozza, hogy Kreindler Simon és Joanescu Stauica romániai cégek 1903. évi június 14. és július 15-iki időközben csődöt jelentettek be.

Szerkesztőségi telefon-szám 49.

Kiadóhivatal és nyomda telefon száma 364.

Személyszállító vonatok indulási ideje május 1-től.

A vonatok indulási ideje közép-európai idő szerint van megállapítva. Az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli idő a percek aláhúzásával van megjelölve.

Kolozsvárról indul:

Budapest felé:

515 sz. szem. v.	511 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	545 sz. Tr. sz. sz.	507 sz. szem. v.	501 sz. gyors v.
3 ¹⁸	12 ⁵⁹	7 ¹³	1 ⁴⁰	6 ¹⁷	11 ¹⁰

Deés felé:

2 sz. szem. v.	14 sz. vegy. v.
7 ³²	4 ⁴⁰

Brassó felé:

502 sz. gyors v.	508 sz. vegy. v.	512 sz. sz. sz. t. v.	506 sz. szem. v.	516 sz. vegy. v.
6 ¹¹	8 ³⁰	4 ⁵²	8 ⁵⁴	10 ⁵¹

Brassóból indul:

Predeal felé:

530 sz. szem. v.	592 sz. sz. sz. t. v.	502 sz. gyors v.	582 sz. vegy. v.
3 ⁵⁵	6 ⁵⁵	2 ¹⁹	11 ⁴⁰

Budapest felé:

507 sz. vegy. v.	501 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	603 sz. gyors v.
5 ²⁰	2 ⁴⁵	8 ¹³	6 ⁴⁵

K.-Vásárhely felé:

7802 sz. szem. v.	7812 sz. vegy. v.	7804 sz. szem. v.
5 ¹⁹	8 ⁴⁰	3 ⁰⁰

Zernest felé:

7711 sz. vegy. v.	7717 sz. vegy. v.	7715 sz. vegy. v.
8 ³⁵	3 ³⁰	9 ³³

Nagy-Váradról indul:

Budapest felé:

511 sz. gyors v.	501 sz. gyors v.	503 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	545 sz. sz. sz. t. v.	507 sz. szem. v.
4 ¹⁵	2 ³⁸	8 ⁴³	11 ³⁶	2 ³⁵	11 ⁰⁴

Kolozsvár felé:

508 sz. szem. v.	502 sz. gyors v.	506 sz. szem. v.	512 sz. gyors v.	504 sz. gyors v.
2 ⁰⁶	2 ¹⁸	4 ¹⁰	12 ¹¹	6 ⁴⁶

Csaba felé:

8902 sz. szem. v.	8904 sz. szem. v.	8912 sz. vegy. v.
10 ²⁰	4 ³⁰	7 ⁰⁰

Tövisről indul:

Brassó felé:

506 sz. szem. v.	502 sz. gyors v.	508 sz. vegy. v.	604 sz. gyors v.
12 ²⁴	8 ³⁷	1 ³⁰	5 ¹⁰

Kolozsvár felé:

515 sz. szem. v.	505 sz. szem. v.	507 sz. vegy. v.	501 sz. gyors v.	511 sz. szem. v.
12 ⁵³	3 ³⁸	2 ⁰⁵	8 ¹²	9 ⁰⁰

Arad felé:

605 sz. szem. v.	607 sz. szem. v.	601 sz. gyors v.	625 sz. vegy. v.	623 sz. vegy. v.
3 ⁴³	2 ⁰⁰	3 ³³	8 ⁵⁵	8 ¹¹

Besztercze felé:

7112 sz. vegy. v.	7164 sz. sz. sz. t. v.
4 ⁰⁰	9 ⁰⁶

Kis-Kapusról indul:

Nagy-Szeben felé:

7302 sz. szem. v.	7364 sz. sz. sz. t. v.	7304 sz. szem. v.	7312 sz. vegy. v.
2 ²⁵	4 ⁴³	11 ²⁰	7 ¹⁰

Nagy-Szebenből indul:

Kis-Kapus felé:

7311 sz. vegy. v.	7363 sz. sz. sz. t. v.	7301 sz. szem. v.	7303 sz. szem. v.	7313 sz. vegy. v.
7 ⁴¹	12 ⁴⁸	4 ³⁷	11 ²⁷	3 ⁰⁰

Brassóból indul:

Seps-Szt.-György felé:

7802 sz. vegy. v.	7812 sz. vegy. v.	7804 sz. szem. v.
5 ¹⁹	8 ⁴⁰	3 ⁰⁰

Segesvárról indul:

Sz.-Udvarhely felé:

7612 sz. vegy. v.	7614 sz. vegy. v.
3 ²²	10 ³⁴

A 7363. és 7364. sz. vonatok csak kedden és pénteken közlekednek. — A 7164. sz. vonat csak hétfőn, csütörtökön szem. száll. közlekedik.

Maros-Vásárhelyről indul:

S.-Szt.-Györgyről

N.-Szebenből

Kocsárd felé

Szász-Régen felé

Brassó felé:

Csik-Szereda felé:

Fogarasz felé:

7001 sz. szem. v.	7005 sz. szem. v.	7003 sz. szem. v.	7011 sz. vegy. v.
5 ³⁰	12 ²⁵	5 ⁴³	9 ³⁵

7014 sz. vegy. v.	7016 sz. vegy. v.	7018 sz. vegy. v.
4 ⁴²	10 ⁴²	5 ⁴⁵

7801 sz. szem. v.	7803 sz. szem. v.	7811 sz. vegy. v.
7 ⁰³	12 ³¹	5 ³⁵

7912 sz. vegy. v.	7914 sz. vegy. v.	7916 sz. vegy. v.
7 ¹⁰	11 ⁰⁵	4 ⁵⁷

9722 sz. vegy. v.	9724 sz. vegy. v.
4 ³³	2 ⁰⁰

Az erdélyi részek legdúsabban felszerelt és legizléseesebben dolgozó könyvnyomdája.

Az 1882. évben alapított és azóta tetemes áldozatok árán a haladó kor kíváncsiainak képest folyton a legmodernebb anyagokkal újított nyomda a

MAGYAR POLGÁR

Telefonszám
364.

— KÖNYVNYOMDÁJA —

Telefonszám
364.

mely leginkább alkalmas irodalmi művek, folyóiratok, hetilapok, iskolai értesítők, üdvözlő iratok, oklevelek, és más meghívók, tánczrendek, körlevelek, számlák, üzleti kártyák, részvények, árjegyzékek, névjegyek, szóval mindama nyomtatványok előállítására, melyeknek az izléses kiállítás belbecsét is emelni van hivatva; de épen olyan csinnal és lehető jutányos árban készít bármely más, egyszerű kaállítású nyomtatványokat is, és mindezek nemcsak csinos és hibátlan, hanem a megrendelő által megszabott időre való pontos előállításáért is felelősséget vállal.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Magyar kir. államvasutak üzletvezetősége Aradon.

15518—1903. sz.

360 3—3

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak **Petrozsény állomásán levő pályavendéglő bérletére** ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdetetik. A bérlet 1903. évi október hó 1-ével kezdődik és tart azon időponttól számított öt éven át, vagyis 1908. évi szeptember hó 30-ig.

A bérleti feltételek, valamint az ételek és italok árjegyzéke az alólirott üzletvezetőség I. osztályában — a rendes hivatalos órák alatt — hétköznapi délelőtti 8 órától délután 2 óráig megtekinthetők, vagy kívánatra postán megküldetnek, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 1 koronás bélyegű és „Ajánlat a petrozsényi pályavendéglő bérletére a 15518—1903. számhoz” felirattal ellátott, borítékba zárt, lepecsételt s két tanu előtt aláírt ajánlatok a vonatkozó okmányokkal (erkölcsi bizonyítvány, ipar engedély stb.) együtt, **1903. évi augusztus hó 5-én déli 12 óráig** az alólirott üzletvezetőség általános (I) osztálya főnökénél nyújtandók be.

Bánatpénz fejében 200 korona, azaz kétszáz korona készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1903. évi augusztus hó 4-én déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál leteendő.

Takarékpénztári letétkönyvek bánatpénzképpen nem fogadtatnak el. Értékpapírok a budapesti, illetőleg a bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebbi árfolyam szerint jegyzett értékben, de sohasem névértéken felül fognak számíttatni. A készpénzben letett összeg után kamat nem fizettetik.

A bánatpénz letétele az ajánlatban megemlítendő, de a letételről nyert pénztári letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Ezen feltételektől eltérő, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett, valamint a fávratálon tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok közt a választás a felajánlott bérösszegre való tekintet nélkül szabadon történik.

Arad, 1903. évi július hó 8-án.

M. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége.
(Utánnnyomás nem díjazatik.)

Világhírű a

Zürichi Selyem.

A legmodernebb színek, ugymint: fehér, fekete és mindenféle színárnyalatban. Felülmúlhatatlan nagy választék a legolcsóbb engros-árak mellett. Magánosoknak is méterenként, vagy ruháknak portó és vámmentesen. Sok ezer és ezer elismerő levél.

Minták bérmentve. Levéldíj 25 fillér. 1.

Union selyemáru-gyár

Adolf Grieder Cie, Zürich P. 29

kir. udvari szállítók. (Schweiz)

XXV. évfolyam.

A Magyar Polgár

előfizetési ára:

Egész évre 28 kor.
Fél évre 14 kor.
Negyed évre 7 kor.
Egy óra 2 kor. 40 f.
vidékre postán küldve
v. helyben házhoz hordva

ALAPITTATOTT: 1866.

MATUTSEK JÓZSEF

férfi-, női- és gyermek-czipész-üzlete

Kolozsvárt,

Szentegyház-utca 3. szám alatt.

1885. budapesti orsz. kiállításán jury-tag. 21 29—53

Ajánlja dúsán ellátott

CIPŐ-RAKTÁRÁT

a helyi és vidéki t. közönségnek.

Megrendelések beküldött mérték vagy láb-beli-minta után a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

Mannesmann-csővek,

Hegesz nélküli vezető oszlopokat (árbócokat), villamos vasutak részére, ivlámpák, távirdai és telefon czélokra, villámhárítópóznákat versenyképes áron szállít

URBÁN S. L.

Budapest, VI. Felső-erdősor 17.

Telefon 967.

Mannesmann-csőművek magyarországi képviselője.

Central University Library

KOLOZSVARI

Takarékpénztár és Hitelbank
Részvénytársaság.**Törlesztéses** és közönséges jelzálogköl-

csönöket nyújt hosszabb, vagy rövidebb időre Kolozsvárt fekvő bérházakra és bárhol fekvő földbirtokra.

Az ügyleteket a leggyorsabban és legelőnyösebben bonyolítja le s a kölcsönöket minden levonás, vagy külön díj nélkül készpénzben fizeti ki.

Évenkénti előállítás
39 millió szelencze.

NESTLÉ
gyermekliszt.

Teljes táplálék
csecsemők és gyomorbetegségek számára
legjobb havasi tejet tartalmaz.

Naponkénti tejfogyasztás 184000 liter.

Kisérletnek 1/2 szelencze is adatik 1 koronáért.

RÉGI UJSÁGOK

kilószámra

olcsó árban eladók

a Magyar Polgár kiadóhivatalában.

Pártoljuk a hazai ipart!**Legkitünőbb szappan**a Kolozsvárt készülő
Heinrich-féle**Szt.-László fertőtlenítő pipere-szappan.**

Ezt nem a magyar ipartermék iránt való elnézéssel és hazafias kötelességből kell vásárolni, hanem a magunk jóvoltáért. Mert a bőr tisztasága az egészség hathatós fentartója. Már pedig a Szt.-László szappanról egyetemünk általános kórtani intézetében végzett és a külföldi irodalomban is méltányolt tudományos vizsgálatok kiderítették, hogy a kézhez tapadó leggyilkosabb bakteriumot is megöli.

Az ugyanabban a gyárban készülő egyéb pipere-, ásvány- és gyógy-szappanok szintén a legkitünőbb minőségűek, enyhe és biztos hatásuk, a miről hazai orvos-tanáraink számos kitünőségének bizonyítványa tanuskodik.

115 15—50

ÁRAK DARABONKÉNT:

1. Szt.-László fertőtlenítő pipere-szappan 70 fillér.
2. Neutralis szappan, gyöngéd bőr tisztítására való enyhe szappan 40 „
3. Irodai szappan, hivatalok és irodák számára 30 „
4. Valódi higiea szappan, leghathatósabb tisztító szappan munkásoknak 24 „
5. Ásvány-szappan, közönséges mosdásra hideg vízzel 20 „
6. Kővér gyógy-szappan, (gyermekek füröztetésére) Borax-, Kén-, Kátrány- és Creolin-gyógy-szappanok 70 fillér.

A szappanok belajstromozott védjegyvalódiak, ha a gyár védjegye ásvány- és gyógy-társaság van rajtuk.

gyel kerülnek forgalomba és csak akkor és teljes cég-czime: **Kolozsvári szappan-gyár (Macha G.) betéti**

Kapható Kolozsvárt minden gyógyszerárban és kereskedésben.

Gyár: Kolozsvárt, Monostori-út 54.

Telefonszám 266.

A betéti társaság igazgatósága.